

Híd

evangélikus missziói magazin

<http://misszio.lutheran.hu>

2009. IV. szám
Ára: 300 Ft

**Az evangélium
közélete**

**Politizál-e a
Szentlélek?**

**Ügynökök
az egyházban**

fókuszban a közélet

Tartalom

FÓKUSZBAN A KÖZÉLET

- 3 Bevezető
- 4 Oszlop pálmaágakkal
- 5 Mindhalálig
- 6 Visszautasított Kossuth-díj, megtagadott kézfogas...
- 8 Tanulság a tömegbázis nélkülieknek
- 9 Politika, közélet
- 10 Körinterjú
- 12 Jézus az orosz Isten
- 14 Nézz, jegyezz, emlékezz!
- 16 Politizál-e a Szentlélek?
- 17 Ügynökök az egyházban
- 20 Ragaszkodás a kereténységhez
- 22 A konstantini kor
- 23 Olvasnivaló
- 24 Tűnődések a magyar sors belső titkairól
- 26 Az evangélium közléte
- 28 Őrzője vagyok-e...?
- 30 Könyvajánló
- 30 Rejtvény

ÉLŐ VÍZ

- 31 Akikre nem volt méltó a világ – Mit tanulhatunk Sztehlo Gábortól?
- 32 Akikre nem volt méltó a világ – Az otthoneremtő
- 34 Beszélgetés – Tegyük meg, ami rajtunk múlik!
- 36 Tanuljunk egymástól! – Szórványsors hálaadással
- 38 Hogyan tovább, egyház? – Tűzzel és szenvedéllyel?
- 40 Tanuljunk egymástól! – Új reformáció
- 41 Jelek – „...a nincsből a van felé...”
- 42 Külmiszió – Nagy misziói kihívások
- 43 Hírek
- 44 Belmiszió – A miszió feltétele a lángoló szív
- 45 Képes hírek
- 46 Új kiadványok
- 47 Énekek az Úr * Derű
- 48 Haza, szabadság

14. oldal

17. oldal

25. oldal

Magazinunkat a mellékelt **sárga csekken** rendelheti meg a Kedves Olvasó.

Előfizetési díj egy évre:

1600 Ft

Egy lap ára 2010-től 400 Ft.

Kérjük, hogy a közlemény rovatba írja be, hogy **előfizeti-e** az újságot, vagy **adományával segíti a Híd és a misziói munka szolgálatát.**

MINDEN EVANGÉLIKUS ÉLETET OLVASÓ TESTVÉRÜNK ELŐFIZETÉS NÉLKÜL KAPJA A LAPOT, DE TÁMOGATÁST TŐLÜK IS KÉRÜNK.

(A Híd magazin nem az *Evangélikus Élet* melléklete, hanem önálló sajtótermék.)

Az Evangélikus Missziói Központ kárpát-medencei kiterjedt szolgálatát – evangelizációk, misziói alkalmak, konferenciák, munkaágak indítása és gondozása, irat- és hanganyagmiszió – csak adományokból tudja fenntartani.

A külső támogatások (országos egyház, északi testvéreink) a Központ kiadásainak harmadát fedezik csupán.

Legyen Ön is a misziói munka rendszeres támogatója!

Az Evangélikus Missziói Központ számlaszáma:

11716008-20157087

Köszönjük eddigi adományát!

Kérjük, segítse miszióinkat ezután is!

A HÍD EVANGÉLIKUS MISSZIÓI MAGAZIN előfizetése egy évre 1200 Ft.

Megrendelhető írásban név és cím beküldésével az Evangélikus Missziói Központ címén: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40.

Adományokat az Evangélikus Missziói Központ számlaszámára lehet küldeni: 11716008-20157087.

HÍD EVANGÉLIKUS MISSZIÓI MAGAZIN – Az Evangélikus Missziói Központ negyedévente megjelenő kiadványa. * 2009. 3. szám * A szerkesztőség levelezési címe: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: evmis@lutheran.hu * Felelős szerkesztő és kiadó: Szeverényi János, e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu, tel.: 06 20 824 5463 * Munkatársak: Balog Eszter, Bence Imréné, Csorba István, Dankuné Tóth Éva, Fehér Charlotte, dr. Garádi Péter, Hulej Enikő, Kis Ferenc Balázs, Kovács László, Kóháti Dorottya * Grafikai tervezés, tördelés: Perl Andrea, Perl János (Kreatív Flotta Stúdió) * Nyomdai kivitelezés: Pauker Nyomdaipari Kft. * Kiadja az Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: evmis@lutheran.hu, http://misszio.lutheran.hu, számlaszám: 11716008-20157087 * HU ISSN 1787-5749 * Egy szám ára 300 Ft, előfizetési díj egy évre 1200 Ft * Megrendelhető a kiadónál. Az Evangélikus Élet hetilapban elhelyezett példányok ingyenesek. Adományokat kérünk és elfogadunk.

A z egyház ne politizáljon, ne szóljon bele a közéletbe, a lelkészek ne vigyenek társadalmi kérdéseket a szószékre! Sokszor hallunk ilyen és hasonló „okosságokat” manapság. Aki ilyet mond, nincs tisztában a bibliás hittel és étellel.

A gonosz szándéka, hogy Krisztus és az ő ügye enerváltan, életidegen módon maradjon csak a templomban; falra festve, berámázva, énekbe, imába, liturgiába bezárva.

Ha csendesen, Istenre és az ő igéjére figyelve végiggondolja a kedves olvasó az alábbi listát, és még mindig úgy gondolja, hogy nincs felelősségünk a közért, akkor ne olvassa tovább magazinunk aktuális számát!

Hazánkban az adóforintokból fizetett képviselők törvényi keretet biztosítanak a tömeges magzatgyilkosságnak, az önkéntes, tizennyolc éves kortól elvégezhető sterilizációnak, a természetestől, a teremtettségi rendtől eltérő életformáknak. A Polgári Törvénykönyvből – néhány hete – kihúzták a házasságra vonatkozó paragrafusból a hűség szót. Mintha egy képtelen, utópisztikus film szereplői lennénk.

A felelőtlen gazdálkodás, a fogyasztás mértéktelensége tönkreteszi a környezetet megfertőzve a vizet, a levegőt, az élelmet, felélve a jövőt.

Magyarországon legalább százezer gyermek éheznek, milliók élnek létminimum alatt, rendszeressé váltak a kilakoltatások. Százezrek éheznek, fáznak, nincs elég élelmük, nem tudják megvenni a gyógyszert, sokan – daganatos betegek is – nem jutnak időben ellátáshoz.

A kereskedelmi televíziók milliók számára – ingyen – szállítják mocskot, az aberrációt, a devianciát, a házasság- és családdromboló műsorokat. Ez az egyik legnagyobb csapás manapság, ami éri népünket, kultúránkat, így egyházainkat is.

A médián keresztül (is) tudatszűkítéssel, agymosással manipulálják, megfélemlítik, infantilizálják az embereket.

Isten minket a világ gondozásával, őrzésével, a nép és a népek megtérítésével, Istenhez vezetésével bízott meg. Mózes, Dávid, Illés és utódaik nem heti huszonöt perces szép, vallásos prédikációkat tartottak, hanem az egész népért harcoltak, egy egész nemzetet vezettek, gondoztak holisztikus módon.

Megbízatusunk nem „zártkörű” vallásos alkalmak tartására, liturgikus – aránytalanul sok pénzt felemészítő – épületek ápolására szól.

Jézus élete, tanítása és váltságműve sem vonatkozott csupán néhány belső lelki kérdés megoldására. Ő a teljes – testi-lelki-szellemi – embert szólította és váltotta meg. Isteni szeretettel fordult különösen is a szegények, kizsájtottak, elesettek felé. Az élő egyház számára evidencia a népért, világért való felelősség felvállalása.

Néhány huszadik századi ragyogó példa: Tolsztoj, Albert Schweitzer, Simone Weil, Bonhoeffer, Sztehlo Gábor, Ordass Lajos, Martin Luther King, Teréz anya, Jean Vanier.

A legtöbbet a törvény és az evangélium hirdetésével tehetünk a világért, de ha az csak szó marad, akkor az egésznek nincs értelme, hitele, jelentősége. A fa igazán a gyümölcsstermésben éli meg léte értelmét.

• SZEVERÉNYI JÁNOS

A ki mostanság Lipcsében jár, kihagyhatatlanul útba ejti a belváros két nevezetes evangélikus templomát. A Tamás-templom Johann Sebastian Bach földi maradványait őrzi. A másik templom Szent Miklós tiszteletére szenteltetett fel mintegy nyolcszáz éve.

ban ebben a templomban már 1982-ben hétfőnként azért jöttek össze emberek, hogy együtt imádkozzanak egységes német hazájukért. Eleinte persze kevesen jöttek el, majd egyre nőtt a létszám, olyannyira, hogy egy idő után, úgy 1989-ben már a templom körüli teret is betöltötték. Ekkorra azonban már NDK-szerte

végkifejletet. Mekkora kockázat volt ez az egyháznak, az evangélikus püspököknek, a lelkeseknek, az egyháztagoknak! De mindannyian tudták: jó ügyért állnak ki. A történelem Ura őket igazolta.

Az oszlop fön a pálmalevelek pedig a világi és a keresztyén szimbolika szerint is a győzelem jelképei. Kisfaludi Stróbl Zsig-

Oszlop páлмаágakkal

Körbejárva ez utóbbi templomot a gyanútlan turista a mögötte lévő terecskén impozáns emlékművel találja szembe magát. Kíváncsian szemléli az ég felé törő, fehér, bordázott oszlopot. Tekintete önkéntelenül siklik a magasba, ahol szokatlan módon, nem valami görög oszlopfőben végződik az emlékmű, hanem karsú, szerteágazó páлмаágakban. S keresi az okot, de ott kinn nem találja. Majd belépve a templomba rögtön feltűnik, hogy

egyre több templomban jöttek össze evangélikusok és katolikusok, hívők és szabadságra vágyók, hogy együtt imádkozzanak egy boldogabb hazáért. Végül 1989. október 9-én mintegy 70 ezer ember innen indult el Lipcse utcáin és terein, hogy hangosan követeljen szabad választásokat, szabad utazási lehetőséget, és síkra szálljon Németország egyesítéséért.

A fehér temp-

mond gellérthegyi szobra éppen ezért megtévesztő, a nőalak páлмаágot tart a kezében. A páлма nem a szabadság jelképe, hanem a győzelemé. Ha ez pedig így van, akkor az 1947-ben felállított szobor ugyan kinek-kiknek a győzelmét hirdeti ott a hegyen? Lehet következtetni...

A lipcsei pálmalevelek a győzelemre utalnak, amely majd Isten népének, az egyháznak a jutalma lesz, ha ki mer állni nyíltan az igazságért, igazságosságért, jó ügyekért. S ha kock-

Az egyház emlékműve is ez, azé, amely vette a nem kis politikai bátorságot, hogy felvállalja a köz ügyét.

lomi oszlop ott a téren ezért áll. Egy oszlop kikerült a templomból a térre. Az egyház kilépett a templomból, hogy világi csatamezőkön, utcákon és tereken álljon ki az emberekért, a hazáért, egy jobb és igazságosabb világért. Az egyház

áztatot is mer vállalni a rábízottakért. De szélesebb értelemben hirdetik a páлмаágak azok győzelmét is, akik elég bátrak ahhoz, hogy a közösségért kockáztassanak. Akik a bőrüket is készek vásárra vinni. A német köztársasági elnök a húszéves évfordulót köszöntő ünnepi beszédében Lipcsében a német történelem egyik legbátrabb napjának nevezte 1989. október 9-ét.

Nem kell hát törődni azokkal, akik szeretnék ránk zárni a templomajtókat, mondván, ott benn beszélhetünk, de ne politizáljunk se belül, se kívül! Olyan sokan és oly meggyőzően sulykolják ezt belénk, hogy köztünk is egyre kitapinthatóbb az elbizonytalanodás. Felelőségünk a világért egyértelmű, Istentől kapott küldetés. Ezt nem vitathatja el tőlünk senki!

● LUPTÁK GYÖRGY

A Békés forradalom emlékműve Lipcsében

benn is ugyanilyen fehér pálmaleveles oszlopok tartják a templomhajót, két sorban sorakozva.

Az emlékmű a téren a „Békés forradalom” emlékműve. Mert a néhai NDK-

emlékműve is ez, azé, amely vette a nem kis politikai bátorságot, hogy felvállalja a köz ügyét. Aki élt abban a korban, tudja, nagy bátorság kellett egy ilyen lépéshez. És senki sem tudta, senki sem ismerte a

Reményik Sándor Mindhalálíg

Most mélységekből szakad föl a szó
S nem csinált virág, nem papírhajó,
De Óceán setétjén égő gálya,
Mit röpít a szív tajtékos dagálya,
A mélybe le s a mélyből újra fel,
Ma szólni nem lehet s ma szólni kell:
Szeretlek, népem, mindhalálíg.

Egy érzés szunnyadt bennem hangtalan,
Némán, keményen, mint kőben arany,
Most csákány törri, bontja, fejti föl
Az érzést, amely üdvözít – és öl
S mártíromságot szenvedtet velem;
Mi ez? Szokás, nyelv vagy történelem,
E szó: Szeretlek mindhalálíg?!

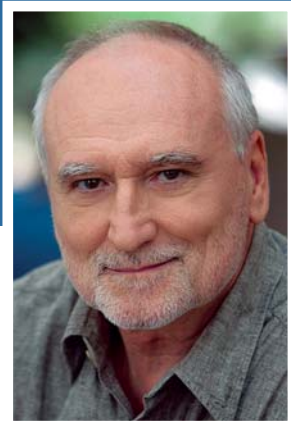
Száz hajszáleren szívódik belém,
És száz ösvényen felé kúszom én,
És száz formában kísért engemet,
Mint langy szellő, mint Számum-lehelet;
Alakoskodik, rejtőzik, tagad,
Míg egyszer egy órában kifakad:
Szeretlek népem mindhalálíg!

Tudtam én ezt? Nem tudtam ezt soha;
Nem így; míg jött a sors, a mostoha,
És megmutatta, hogy Te: én vagyok,
S ha Te sorvadsz el, én is elhalok,
Mint a levél, ha elszárad a fa,
Mint a gyermek, kit elhagy az anya,
Szeretlek népem mindhalálíg.

Ha te nem vagy, nincs álom, illat, szín,
Az élet babyloni vizein.
Nincs fáklya, mit a szív magasra tartson.
És ülünk egyformán a szürke parton:
Alélt lelkek egy alélt földtekén...
És ha te nem vagy, nincs e költemény:
Szeretlek népem, mindhalálíg.

Mi vagy Te nékem? Szomjamra ital,
Sebemre ír és bánatomra dal,
Tűzhely, amelyhez térni soh'se késem.
Márvány, amelybe álmimat vésem.
Át egen, földön, folyón, tengeren,
Rögön, hanton, koporsófedelen:
Szeretlek mindhalálíg, nemzetem!

Visszautasított Kossuth-díj, megtagadott kézfogás...

Beszélgetés közletről, színházról, hitről Blaskó Péter Jászai Mari-díjas Érdemes művésszel, a Nemzeti Színház tagjával

Jelenleg hét színdarabban is játszik. A napokban volt Lázár Ervin *Berzián és Dideki* című darabjának bemutatója a Nemzeti Színházban. Szükség van még az általa képviselt értékekre?

Ez filozofikus mesejáték egy költőről, aki nem tud írni, mert nincs ihlete. Barátai, köztük az általam alakított *Violin, a fülrepesztő zenész* is, segítenek neki, hogy ezt a harcot megvívja önmagával.

Most három színház is készül Lázár Ervin-bemutatóra. Főként gyerekekhez szól, de van, amit a felnőttek is komolyan el tudnak helyezni magukban.

Évtizedek óta egyik vezető művésze, színésze Magyarországnak, neve mégis akkor lett széles körben ismertebb, amikor mintegy másfél évvel ezelőtt nyílt levélben megfogalmazta, hogy miért nem veszi át a Kossuth-díjat az akkori miniszterelnöktől. Mostani száunk a közélettel foglalkozik, adódik a kérdés, hogy színészként szabad-e ilyen direkt módon politizálni?

A közélet azt jelenti, hogy mindenkinek köze van hozzá. Lelkiismereti okokból

úgy gondoltam, hogy mint állampolgár véleményt nyilvánítok. Jóllehet, ezt színészként tehettem meg, hiszen színészi kitüntetésként kaptam, amire büszke vagyok, hogy érdemesnek tartottak. A Kossuth-díj át nem vétele véleménynyilvánításom ára. Nem szabad szó nélkül hagyni azt, amikor az ember szinte már a testében érzi, hogy tönkre van téve, hogy energiáját veszti, hogy depresszióssá válik, hogy az életlehetőségei vannak megnyirbálva az által, hogy egy államvezetés, egy miniszterelnök, aki felelős az ország sorsáért, vállalhatatlan lépéseket tesz, olyanokat, amelyek ellen tiltakozni kell.

Mint keresztyén ember nem nyújtja a kezét egy más-képp gondolkodó-

nak? Miért tulajdonít ekkora jelentőséget a kézfogásnak?

A keresztyéni hozzáállás feltételezi a megbocsátást, de itt véleményem szerint másról volt szó. A kézfogás ebben az esetben jelképpértékű; egyetértést, elismerést jelentene.

Messzemenően nem értek egyet azzal a politizálással, azzal az országrombolással, amit az akkori miniszterelnök művelt. Ha majd az erkölcs, az igazság, a tisztaság, a becsület visszanyeri újra eredeti értelmét, akkor természetesen nagyon nagy örömmel veszem át a Kossuth-díjat, ha még élek és lesz még erre lehetőségem.

Az *Ötödik perc* című film végén Őze Lajos eltartott kézzel megy végig az utcán, mert nem vállalja lelkileg azt, amit a kezével tett. A nyílt levélben írtam ezt a hasonlatot, mert nem vállalható az a kézfogás, amit az ember nem érez erkölcsösnek.

A szakma hogyan reagált erre a gestusra, erre a jelzésre, amit ön adott?

Az ember érzi, hogy a hatalom nem vette jó néven. A színésztársakkal, kollégákkal másfajta a kapcsolat, mert egymásra vagyunk utalva a közös munka során, hiába vannak a társulaton belül más politikai beállítottságú emberek, ez hála Istennek nem jelent problémát.

Talán közhelyszerű a kérdés: A színház, a művészet javít a társadalmon?

Az ember fiatalon, középkorúan és idősén is szeretné megváltani a világot, ami egyre kevésbé sikerül és egyre reálisabban látja, hogy ez lehetetlen.

Az lenne a színház hivatása, hogy az embereket elgondolkoztassa, megváltoztassa, nem kioktatva, hanem

lelkileg felrázva, hitet, erőt adva, hogy tovább gondolva az előadás erkölcsi üzenetét, azt a saját maga számára is levonva, egy kicsit megváltozva létezzon tovább a világban.

Lehet azt mondani, hogy templommá válhat a színház?

Egyfajta misét celebrálunk, ha ennek a művészeti ágának a legmagasabb szintjén tudunk megnyilvánulni. Mindig megélem egy szerepre készülve a premierig eljutva, hogy hogyan alakultam úgy át, hogy én magam is vagyok még, de már a szerep is él. A Jóisten adománya, hogy ezt meg tudom tenni, hogy testet, lelket, hangot, könnyeket, indulatokat tudok kölcsönözni egy légnemű figurának, egy fikciónak. Ez gyönyörűsége, a hivatásom legszebb része, amikor Isten segítségét megérezem, hogy már több a dolog, mint amire én magamtól képes lennék.

Szokott előadás előtt vagy éppen közben imádkozni?

Könyörgéseket szoktam mondani erőgyűtésként előadás előtt. Mindig az a szép, amikor Isten segítségével önmagunkon győzedelmeskedünk és az önbizalmunkat, a koncentrációs készségünket addig tudjuk sűrűsíteni, hogy létrejön a legjobb színvonalunkon az előadás. Azok az igazán

ihletett pillanatok, amikor az ember Isten jelenlétét érzi. Akkor minden szárnyal, érezni a közönség elvarázsoltságát, hogy a csöndnek is hangja van, hogy azért van csönd, mert nagyon figyelnek.

Hogyan látja a keresztyén hit jelentőségét?

Református vagyok, de úgy alakult, hogy a családommal katolikus templomba járok. Nem a felekezeti hovatartozás, hanem a hit a fontos. Az, hogy az ember, amikor a Jóistennel találkozik, megpróbálja kinyitni a lelkét azokra a hangokra, amelyek egyre ritkábban hallhatóak a mi hétköznapi létezésünkben. Azt hiszem, a lényeg a hit, az összetartozás és a szeretet.

Divat arról beszélni, hogy az egyház vonuljon vissza, a hit magánügy stb. Hogyan politizáljon az egyház?

Azokat a társadalmi problémákat, amik egyre élesebben mutatkoznak, valahogy mint a gyógyító ember a lelkekben próbálja elsimítani, ugyanakkor nem szabad az egyház szeretetigényével elfedni azt, hogy a hívő ember kimondhassa a véleményét a rossz ellen, és harcoljon a szabadságáért, a lelki tisztaságáért, önmagáért. Jézus is kikergette a kufárokat, a nem oda való tevékenységet a templomból. Ebben a világban az arányokat kell megtalálni, hogy hol lehetek megengedő, és hol kell az igazságomért harcolni.

Mi ad erőt ahhoz, hogy hétfőn reggel felkeljen és elinduljon a színpadra?

Az ember sokszor kicsit gépiesen teszi a dolgát. Nem csak én érzem ezt, hatvan év felett sokan így vannak ezzel. Szeretném gyermekeim jövőjét is biztosítani, közben az örömet is megtalálni a hivatásomban és a rossz dolgoknak is meglátni az értelmét. Sokszor tapasztaltam, hogy ami kudarcélménynek tűnt az elején, később érdekes módon – örömet hozott. A színpadon is felhasználom a megélt érzéseket, tapasztalatokat, kudarcokat, örömeiket és belesűrítve egy-egy szerepbe átadom a közönségnek.

• SZEVERÉNYI JÁNOS

Az interjú bővebb változata elolvasható a Missziói Központ honlapján:

<http://misszio.lutheran.hu/2007/?oldal=hid-magazin-extra>

lius vége Laci bácsi, egy megkeresésére Bálint, a huszonéves

Tanulságul

a tömegbázis nélkülieknek

ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK NEM TÚL MESSZE BUDAPESTTŐL – 2002.

Július vége

Laci bácsi, egy családi ismerős megkeresésére Bálint, a huszonéves egyetemista, az evangélikus gyülekezet aktív tagja belép egy helyben inkább csak papíron létező „keresztény” pártba, hogy induljon a választásokon.

Augusztus-szeptember

Bálint kopogtatócédulát gyűjt, elkészíti a párt és kilenc párttársa szóróanyagát. A párt listáján a negyedik helyet kapja.

Szeptember vége

A Katolikus Közösségi Házban tartott vitán Gábor, a hivatalban levő, jobbra húzó független polgármesterjelölt helyett felesége jelenik meg, aki sértésnek tekinti, hogy férjét vitára hívták, és nem magától értetődő, hogy a „keresztények” rá szavaznak.

Kiábrándulva Bálint nem adja át Gábornak a neki gyűjtött polgármesterjelölti kopogtató cédulákat.

Bálint a párttársainak: „Mivel a keresztény név szerepel a párt nevében, legalább a szóróanyag kinyomtatásáért kérjünk számlát (és ne spóroljuk meg az ÁFÁ-t!)” Válaszul a plébánost idézik: „Kereszténynek lenni nem azt jelenti, hogy hülyék vagyunk.”

Október 18., a kampányzárás napja

Délután Bálintot megfenyegetik, hogy „választási csalás” miatt feljelentik, mert nem adta át a Gábornak gyűjtött kb. 10-12 kopogtatócédulát.

Beszél Gáborral, akinek elmondja kiábrán-

dultsága okát, megmutatja neki a kopogtatócédulákat (hogy másnak sem adta oda); megállapodásuk szerint még aznap visszadja a cédulákat eredeti tulajdonosaiknak. Éjjel fél tizenkettő: Gábor felesége felhívja Bálintot azt követelve, hogy lépjen vissza, különben a körzetében szórólápot terítenek becstelenségéről. A blöfföt felismerve nem lép vissza.

Október 20.

Bálint 81 szavazatot kap: körzetében nem elég, de pártjában a legtöbb. A pártlista első két helyezettje, köztük Laci bácsi, bejut a képviselőtestületbe. Gábor újra polgármester.

Október 23.

Gábor felesége telefonon bocsánatot kér, és számít Bálint együttműködésére. Aztán nem ajánlanak neki bizottsági helyet.

November

Laci bácsi Bálindra ruhazza a „keresztény” párt helyi szervezetének elnöki székét.

2006. február

Laci bácsi az egyik MSZP-s képviselőnőről a testületi ülésen azt mondja, hogy ha egy lakatlan szigeten kettesben maradna velem, ő bizony inkább egy kecskét választana.

2006. március

Laci bácsi nem hajlandó bocsánatot kérni, ezért Bálint a párt és Laci bácsi nevében a helyi lapban megköveti a képviselőnőt. Laci bácsi értesül a tervről, ezért megszólítja Bálintot azzal, hogy kiszivárogtat a szüleirol egy kellemetlen családi történetet. A bocsánatkérés ettől függetlenül megjelenik.

Itt senki sem nyer, de mindenki veszít. Egy barátom megpróbálta, és nem sikerült. Igaz, másnak sem. Kinek ezért, kinek azért. Pedig Bálint nem a jó szándéknak volt híján. Talán inkább a fineszességnek. Meg a jó társaságnak. Bár ez utóbbiból senkinek sem jutott.

2006. április

A Laci bácsi által összehívott párttaggyűlésen többek között Bálint szemére vetik, hogy nem sikerült a „keresztény” párt tagságát felépítenie. Bálint – még mielőtt felszólítanák – lemond elnöki tisztéről, és kilép a pártból.

2006. június

Egy volt párttársa telefonon elkéri Bálinttól a 2002-es választási kampány számítógépes szóróanyagait.

2006. október

Kampányanyaggal nem találkozik: talán nem is készült. Volt pártja nem szerez mandátumot. Gábor immár fideszesként újra polgármester.

2008. október

A bíróság megfosztja Gábort polgármesteri tisztétől. ● K. F. B.

Politika, közélet

Lukács 3,1-20 – parafrázis

Barack Obama elnökségének első évében, amikor az Európai Bizottság élén José Manuel Barroso második elnöki ciklusát kezdte, Oroszország első embere Dmitrij Medvedyev, a római pápa pedig XVI. Benedek, Magyarország köztársasági elnöke immár ötödik éve Sólyom László (akit ebben az évben egy alkalommal nem engedtek Szlovákiába lépni), Bajnai Gordon pedig – a tavasszal Gyurcsány Ferenc ellen indított konstruktív bizalmatlansági indítvány következtében – a miniszterelnök; annak esztendejében, amikor az Európa Parlamenti választásokon 14 mandátumot a Fidesz, 4-et az MSZP, 3-at a Jobbik és egyet az MDF listájáról Bokros Lajos szerzett meg, amely évben aláírták az egységes Kárpát-medencei Magyar Református Egyház Alkotmányát, és a Magyarországi Evangélikus Egyház püspökei Ittész János, Gáncs Péter és Fabiny Tamás voltak, az Úr újra szólt a hozzá hűségesekhez, akik közül egynémelyek meg is találták a módját, hogy hirdessék a bűnök bocsánatának üzenetét, ahogyan meg van írva Ézsaiás próféta beszédeinek könyvében: „Kiáltó hangja szól a pusztában: készítsétek el az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit: minden szakadékot töltsétek

fel, minden hegyet és halmot hordjatok el, legyen a görbe út egyenessé, a göröngyös simává: és meglátja minden halandó az Isten szabadítását.”

A hűségesek közül egyvalaki a hozzá seregülő sokaságnak ezt mondta: „Viperák fajzata! Ki figyelmeztetett titeket, hogy meneküljétek az eljövendő harag elől? Teremjétek hát megtéréshez méltó gyümölcsöt, és ne kezdjétek mondogatni, hogy »én katolikus vagyok«, vagy »reformátusnak kereszteltek«, vagy épp »evangélikus neveltetésben részesültem«! Mert mondom nektek, Isten a régi egyforintosokból is tud lelki fiakat támasztani. A fejsze pedig ott van már a fák gyökerén: ezért minden fa, amely nem terem jó gyümölcsöt, kivágatik, és tűzre vettetik.”

A sokaság pedig megkérdezte tőle: „Akkor hát mit tegyünk?”

Ő így válaszolt nekik: „Akinék két ruhája van, adjon annak, akinek nincs, és akinek van ennivalója, hasonlóan cselekedjék! Legyetek hűségesek a feleségetekhez, és végezzétek a munkátokat lelkiismeretesen!”

A vállalkozók, menedzserek kérdésére így válaszolt: „Csak a céggel kapcsolatos költ-

ségeket számoljátok el, egy-egy megrendelés elnyerése érdekében ne fizessetek le senkit, a vállalatra kiszabott adót pedig becsülettel fizessétek be!”

Parlamenti és önkormányzati politikusok is mentek hozzá, akiknek ezt mondta:

„Kiáltó hangja szól a pusztában: készítsétek el az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit (...) legyen a görbe út egyenessé, a göröngyös simává”

„Vegyétek már végre észre, hogy nektek aztán igazán jó példával kell elől járatok mind a magánéletben, mind a munkában. Ne fogadjatok el kenőpénzt, ne játsszatok át közpénzeket ismerős vállalkozásokba, és ne számoljátok el több költséget, mint ami tényleg felmerül! Az adót, amit a népre kivettek, ti is fizessétek be, és ha lehet, csökkentsétek az adóterheket!” „Mert eljön az, aki erősebb nálam, és én még arra sem vagyok méltó, hogy saruja szíját megoldjam: Ő majd Szentlélekkel és tűzzel keresztel titeket, kezében szórólápat lesz, és megtisztítja szérűjét: a gabonát csűrűbe takarítja, a polyvát pedig megégeti olthatatlan tűzzel.”

● KIS FERENC BALÁZS

A keresztyén ember és az egyház felelőssége a közéletben

DR. PAPP LAJOS

Nyugalmazott egyetemi tanár, A k a d é m i a i doktor
Jézus „azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elvesztet...” (Lk 19,10)

(Lk 19,10)

Földünk az ökológiai katasztrófa felé sodródik, az emberiség gazdasági és erkölcsi válságban van. Ebből a válságból csak szakrális vezetők segítségével, a Teremtő Isten erejével juthatunk ki.

Az elmúlt században megéltük az istentelenség talán legsötétebb idejét. Istent tagadó, Istent gúnyoló eszmék és rendszerek támadták az évezredes hagyományokra támaszkodó egyházakat.

A Magyar Nemzet tagjai lelkükben megőrizték Istent, de tudatukból minden erővel próbálták kiirtani a vallás- és erkölcs-tani ismereteket.

A Magyar Nemzetet megfosztották ősi kultúrájától, valós történelmétől, nemzeti identitásától, és az utóbbi fél évszázadban világszerte fogyasztóvá züllesztették az emberiséget.

A harmadik évezred küszöbén az emberiség egy része, a Magyar Nemzet töredéke nemet mondott a fogyasztói társada-

lomra. Rádöbbenve, hogy Isten teremtette lények, sokan gyökereikhez, történelmi múltjukhoz fordultak.

Lassan hat évtizede iskoláinkban vallást és erkölcsöt nem tanítanak. Felőtt három generáció bibliai ismeretek nélkül. 40 évig nem volt rá lehetőség, 20 éve pedig nem élünk lehetőségeinkkel. Az istenkereső ember bizonytalan, tájékozatlan, ezért esendő. Ismeretekre, vezetőkre, pásztorokra, főpásztorokra van szüksége. Nemcsak az egyházat, az akolt, aklokat kell féltetni, hanem a tévelygő egyéneket, csoportokat is.

A tudatlanokat nem kirekesztéssel, nem kizárással, hanem szeretettel, türelemmel kell a helyes irányba fordítani!

PRŐHLE GERGELY

A Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője, volt nagykövet, a Roland Berger Stratégiai Tanácsadó cég szenior tanácsadója, egyetemi tanulmányait az ELTE Bölcsészkarán és a Közgazdaságtu-

dományi Egyetemen végezte, négy gyermek édesapja

Ha körülnézünk manapság Magyarországon, akkor rengeteg felelőtlenséggel találkozhatunk. Kezdhetnénk a felsorolást a közlekedési morálnál, de folytathatnánk az önpusztító táplálkozási szokásokkal vagy a dohányzással, alkoholizmussal is. És akkor nem beszéltünk még a hitelre való költekezésről, vagy ha már a hiteleknel tartunk, a felelőtlen állami eladósodásról. Mintha az elmúlt két évtizedben szinte csak romlott volna a helyzet, a jelzett tünetek már-már civilizatórikus kérdéseket vetnek fel.

Kopp Mária kutatása a közelmúltban bizonyította, hogy a közösséghez tartozó hívő emberek sokkal kisebb arányban esnek áldozatul az említett veszélyeknek, ami azt mutatja, hogy a világegyetért felelősség a saját magunk iránti felelősségnél kezdődik. A lutheránus keresztyén ember különös és sokszor bizony nem könnyen elmagyarázható felelőssége abban áll, hogy az embernek adatott szabadságot és az isteni kegyelem bizonyosságát hogy tudja a mindennapokban embertársai számára is érzékelhetővé tenni.

Az egyház évszázadok óta igyekszik intézményeket állítani a kezdeményezések mögé, így a diakóniai és az oktatási intézményeinkben folyó munka a legszembe-tűnőbben bizonyítja, hogy az egyház

igyekszik komolyan venni felelősségét. Állapotaink, a romló közegészségügyi helyzet és a megroppanó közösségek látán, azt gondolom ugyanakkor, hogy az egyháznak, a híveknek egyre inkább ki kell lépni e hagyományos egyházi környezetből, s minél szélesebb körben kell hangsúlyozni és élni a teremtett világegyetért felelősségünket, a gyakorlat által is hitelesített biblikus érveinkkel segíteni másokat is abban, hogy hitük és ezáltal felelősségérzetük is növekedjék.

ROSZÍK GÁBOR

Evangelikus lelkész, a Tessedik Sámuel Alapítvány, Anyotthon, Idősek Otthona és a Magyar Testvéri Börtöntársaság

alapítója és vezetője, 1947 után az első szabadon választott parlamentben (1990) elsőként mandátumot szerzett képviselő (1994-ig)

Ha egyszerűen arra a kérdésre szeretnék válaszolni, mi a keresztyén ember (és egyház) felelőssége a *világban*, talán könnyebb. Hiszen a hívő ember kötelessége, hogy tisztességgel helyt álljon ott, ahova Isten helyezte családjában, munkában. Nehezebb a válasz a *közéletben*, mert helyi szinten, kis közösségek, önkormányzatok munkájában – nagyon helyesen – sok hívő ember vesz részt. Sajnos ugyanakkor sok településen, főleg nagyobb helyeken, ahol a pártpolitika határozza meg egy-egy község, város életét, jövőjét, a helyi politizálás sok feszültség forrása a keresztyén emberek számára is, mert a pártpolitika mentén gyakran éles ellentétbe kerülnek egymással. Mégsem szabad elkerülni a közélet kihívásait, mert különleges feladata és felelőssége lehet a keresztyének-

nek, hogy más-más politikai alapállásból az együttműködés, türelem és megértés kovászai legyenek.

Még inkább igaz ez, ha „nagypolitikáról” van szó, ahol a döntéseken egy egész ország jövője múlik. Meggyőződésem, hogy nagyon fontos és szükséges, hogy hívő emberek is részt vegyenek a politika alakításában, de csak úgy, ha politizálásukkal, cselekedeteikkel bizonyosságot tesznek arról, hogy Istentől való felelősséggel gondolkoznak.

Az egyházaknak pedig Istentől kapott bölcsességgel, hívő szakemberek állásfoglalását figyelembe véve kell hallatniuk hangjukat, lett legyen szó gazdasági és szociális kérdésekről, globalizációról, oktatásról, egészségügyről vagy éppen a Ptk. vagy a Btk. módosításáról.

DR. SCHULEK ÁGOSTON

Nyugalmazott egyetemi docens, az Európai Atlétikai Szövetség Tanácsának örökös tiszteletbeli tagja, a Magyar Olimpiai Bizottság Elnökségének tagja, a Százak Tanácsának soros elnöke, presbiter a budahegyvidéki evangélikus gyülekezetben

Az egész emberiség válsággal küszködik. Morális és gazdasági válság nehezíti az emberek milliárdjainak életét. Veszélyeztetjük a Föld jövőjét, ezáltal utódaink életét, milliók éheznek, ezrek pusztulnak el céltalan háborúkban, s közben az erkölcs soha nem látott mélységekbe jutott. Sajnos hazánk ezekben a negatívumokban élen jár. Pedig ezeréves keresztyén múltunk és hagyományaink alapján pozitív irányban is kiemelkedhetnénk a romló világból.

Sajnos az évtizedek óta uralkodó vallásellenesség lerombolta az erkölcsi és morális határokat. Az országban uralkodó és sajnos felülről induló gátlástalan hazudozás, korrupció, a törvények semmibe vétele lassan egész társadalmunkat átszövi.

Ez ellen pedig csak egy következetes, a Tízparancsolat alaptanításain alapuló társadalom veheti fel a küzdelmet.

A keresztyén egyházak és a keresztyénség szerepe ebben óriási. Ennek első pozitív jele az egyházi iskolák működésében, szellemi kisugárzásában látható. Nem véletlen, hogy a szülők politikai hovatartozásuktól függetlenül íratják be gyermekeiket a különböző keresztyén-keresztény iskolákba. Ezen intézményekben nem csupán az oktatás, hanem a nevelés színvonala is átlagon felüli, pedig zömében a közelmúltban újjáalapítottakról van szó.

Az egyházak által irányított egészségügyi és szociális intézmények is komoly kisugárzással bírnak.

Az oktatás- és az egészségügy a mai társadalom egyik igen érzékeny területe, amelyekkel rövid és hosszú távon is komoly hatást lehet elérni. Kiemelt figyelmet kell tehát egyházainknak e területekre fordítani.

A másik fontos kérdés, hogy politizálnak-e az egyházak?

A válasz egyértelmű igen. Határozott és az egész társadalmat megcélzó politizálásra van szükség, amit az egyház egész ténykedése kell, hogy tükrözzön.

Természetesen nem pártpolitizálásra gondolunk, hanem határozott kiállásra az örök értékek mellett, meg nem alkudó példamutatással, egyértelmű, világos és követhető tanítással minden lehetséges területen.

Meg kell szólítani az egész társadalmat, tudatva mindenkiel, hogy a keresztyén egyházaknak határozott véleménye van a társadalmat érintő kérdésekről, és ezekért harcolni, küzdeni is kész.

Jézus az orosz Isten

Beszámoló egy szovjet utódállamban tett látogatásról

Anyáron mintegy két és fél hónapot töltöttem Ázsia közepében, az egyik volt szovjet tagköztársaságban. Programozóként adatbázis-fejlesztésben vettem részt. Egy kisvárosban laktam, ami 2000 méter magasan fekszik.

Maga az ország az egyik legszegényebb a szovjet utódállamok közt. Sokan munkanélküliek, főleg vidéken. A fizetések rendkívül alacsonyak. A szegénység ellenére az emberek ügyelnek magukra, ruházatuk tiszta. Szeretik a színes szőnyeget, még a falakon is lógnak. Gyakran lehet látni, ahogy az utcán mossák vagy porolják azokat.

A társadalom nagyon megbecsüli a

gyerekeket és az időseket. Társaságban a legidősebb férfi szava a döntő. Anyyiban senkit sem akadályoz abban, hogy fiatalon családot alapítson, gyerekeket neveljen. A gyerekek szocializációjával nincs probléma: nem a tévé előtt ülnek, hanem késő estig az utcán játszanak egymással szülői felügyelet nélkül.

Ha egy lány sokáig nem megy férjhez, azt gondolják róla, hogy nagyon haragszik rá az Isten. Továbbá nagy szegényen egy asszonynak, ha nem születik gyereke. Mind a mai napig előfordul, hogyha valaki házasodni akar, akkor egyszerűen elrabolja a kiválasztott lányt. Ezt sokáig hagyománynak tartották, mostanra a törvény tiltja, de nem

veszik igazán komolyan ezt.

Itt a szegényen központi szerepet játszik az emberek viselkedésében. Az ott élők viszonylag zárkózottak. Az egyik helyi lakos mondta, hogy börtönben érzi magát, mert nincs kivel megosztania személyes gondjait. Ez különösen a férfiakra igaz.

A Szovjetunió idején alapvetően az ateizmus uralkodott, Isten helyett a vezetőiket dicsőítették, viszont a felbomlása után a politikában tapasztalatlan embereket könnyen lehetett manipulálni, de az elmúlt években megtanulták egyre jobban átlátni a helyzetet.

Ma alapvetően muzulmán az ország lakossága. Sokan párhuzamosan a sámánizmust is gyakorolják, és a vallási tilalom ellenére az alkoholizmus is nagy probléma. Jézusra sokan mondják, hogy az orosz Isten.

Az országban élnek keresztyének is. Az orosz nemzetiségűek közt sokan ortodoxok. A Szovjetunió felbomlása után, a kilencvenes évek elején sorra alakultak a protestáns gyülekezetek. Ezek a közösségek nagyon fiatalok, a legrégebbiek sincsenek még húszévesek.

A keresztyének helyzete más-más az ország különböző helyein. A fővárosban még teológiát is lehet tanulni. Viszont az egyik ismerősöm, aki falun lett keresztyén, azt mesélte, hogy jól megverték a magukat muzulmán vallásúnak tartó ivócimborái, és elzavarták a falujukból.

Úgy láttam, hogy a kisebbségben élő helyi

keresztyén barátaim hitben erősebbek tőlem. Egyesek minden reggel összejöttek, hogy egy órát közösen imádkozzanak. Voltam olyan istentiszteleten, ahol nyugati stílussal találkoztam, és olyan gyülekezetben is, ahol igyekeztek megtartani saját kultúrájuk formai elemeit.

Itt sok rágalom éri a keresztyéneket. Például hogy gyerekeket ölnek, vérüket lisztre csöpögtetik, és azt eszik meg. Az egyik ismerősöm azt mondta, az a normális, ha bántják őt Jézus miatt. Ha nem tehetne bizonyosságot róla, akkor érezné magát rosszul, és elveszne a hétköznapi gondjai közt. Ugyancsak ő mesélte, hogy voltak olyanok a falujában, akik féltreleik miatt éjjel látogatták meg a lelki, hitbeli problémáik megbeszélésére, ahhoz hasonlóan, mint a Bibliában Nikodémus Jézust.

Jézus azt kezdte hirdetni szolgálata elején, hogy közel van az Isten országa. Talán ennek a jelentőségét itt értettem meg. A muzulmán hitben egy hatalmas, távoli Istenhez könyörögnek az emberek. Aztán ezt kiegészítendő közeli természetfölötti erőket is segítségül hívnak a mágia segítségével. Szerintem a keresztyén hit egyik különleges kincse, hogy Jézusban immáron közel került hozzánk a mindenható Isten.

Az egyik, évek óta Közép-Ázsiában dolgozó külföldi önkéntes vetette fel a szolgáló vezető fontosságát. Ez ettől a vidéktől különösen idegen, ahol az erőnek különösen nagy tekintélye van. Jézus szolgálni jött közeink. Egy helyi lakos szerint Jézus mint szolgáló vezető Közép-Ázsiában nem tudott volna érvényesülni. Alázat, szolgálat – itt a vezetői gyengeség jele. Talán ez is oka a korrupciónak, amire az emberek sokat panaszkodtak.

Emiatt is fontos szerepet kapnak azok az önkéntesek, akik hosszú évek óta ebben az országban szolgálnak. Itt a kommunizmus évtizedei ellenére sem becsülik a

közöst, például a lépcsőházak lehetnek koszosak, a ház körül a gaz magasra nőhet. Ezért tartom példaértékűnek, amikor egy önkéntes elkezd a gázt kiszedni, vagy kitakarítani a lépcsőházat, noha ez nem feladata.

Közép-Ázsiában teljesen más kultúrát

ismertem meg. Úgy érzem, hogy sokkal többet kaptam, mint adtam. Az út megváltoztatta a gondolataimat a szegénységről, családról és hitről.

DR. SZKALICZKI TIBOR

A szerző informatikus

Nézz, jegyezz, emlékezz!

A könyvsátor előtt régi jobb ruha kopottjában középkorú házaspár. Talán tisztviselők, esetleg tanárok. A férfi hóna alatt már fehérlék egy kötet, amikor egy másikért nyúl, fölveszi, belelapoz, és egyre nagyobb érdeklődéssel olvassa. Felesége félrevonja, és a fülébe súg: Endre, megállapodtunk abban, hogy idén csak egy könyvet veszünk!

Körülbelül itt tartunk – országosan. Bizony nem telik libacombrá, kuglerre, új ruhára sem, könyvre a legkevésbé, de a vágy még él. Talán nem mindenki, hiszen az ország egy harmadát a „funk-

cionális analfabéták” pária-sorába süllyesztették, de azért...

Újjáépítés. Ez a mostani helyzet kulcsszava, hiszen aki valamennyire is tájékozódott az ország helyzetéről, az tudja, hogy a térség legjobbjából utolsók lettünk, Őszöd óta közbizalom nincs. A legszörnyűbb helyzetbe természetesen az SZDSZ által birtokolt tárcák jutottak: gazdaság, egészségügy, tanügy és a belbiztonság. Hogy itt kezdjük: még Kun-cze „engedélyezte” a Horn-kormány tagjaként a „megélhetési bűnözést”, és most folyik a cigány-magyar ellentét szítása az „indulati bűnözés” hatósági jóvá-

hagyása, Döbrögi miniszterelnök beszédeiben egyre rasszistázik, és „faji” alapra helyezi ezt az alapján szociális és kulturális kérdést. A világátlag többszöröséért épített metró, autópályák, menedzser-szerződések és egyéb közpénzszivattyúk büntetlenül működnek, a polgári jogokat példátlanul korlátozták, az Alkotmánybíróság meg-megsemmisít egy-egy sztálinista törvénycikkelyt, de a rendőrök ütnek, lőnek és eltűnnek. Az ország kifosztva, a legszegényebbek állama lettünk egész Európában. Ismét hárommillió koldus, kétszáz ezer ember éhezik. Közbizalom nélkül a vállalkozók körbetartozása

óriási, mert nem fizetnek egymásnak, és az állam a kezdeményező! Még szerencse, hogy a nép megakadályozta a kétszeres tb-fizetést és a tb-pénztár átjártását magántőkéseknek! Szegény ideg- és elmebetegek jó része ellátatlanul, sőt az utcán, a várólisták egyre nőnek, s még a koraszülöttek ellátása is „volumenkorlátba” ütközik az SZDSZ – Böszme „reformok” jóvoltából. A közoktatás szintje

Ismét hárommillió koldus, kétszáz ezer ember éhezik.

drámaian hanyatlak a „tudásalapú” társadalomban. Az idén már akadt ilyen érettségi példa: Ha fél kiló narancs 100 forint, mennyibe kerül három kiló? Sokan elrontották, mert cselet szimatoltak: Lehet ennyire bárgyú egy érettségi kérdés?! Miért ne? Nagyon is! A szocialista kormány jóvoltából egyetemre kevesen, szinte csak a gazdagok gyermekei jelentkeznek. A professzorok a megmondható, hogy az elsős hallgatók zöme mennyire tudatlan.

Tatárjárás után vagyunk? Nem, sajnos nem. Még benne. Az újjáépítés egyelőre nem indulhat meg, mert Böszme-Batu-

Döbrögi hordái még idebent, még kötik a milliárdos tanácsadói, hirdetési és egyéb csúkos szerződéseket. A közvagyon roncsaira meghirdetett kedvezményes részvényvásárlási program – ami úgy, ahogy van, nép- és országellenes – még nincs is kidolgozva, de a másfél milliárdnál drágább hírverésére már kiválasztották az ar-

ra érdemeseket, akár az EU-pályázatokra. A program közben lefutott, nem lett be-

lőle semmi, viszont a hirdetési ügynökségek zsebeltek.

Az SZDSZ forma szerint elhagyta a sülyedő hajót, de arról nincsen hír, hogy a karmesteri pálcáját, mellyel a módszer-váltás óta az MSZP-nek vezényel, leadta volna a parlamenti ruhatárban. Jó tudni, hogy a nevezetes pálcát a Magánállamoktól kapta...

Bármennyire szorít az idő, egyelőre nem építhetünk, mert amit raknánk délig, ellopják estére. Csak a minél előbbi rendkívüli választás segítene, mert megegyezni sem lehet. Nincs kivel. Őszodisz-tán kormánya és egyéb vezetői, meg kezes független sajtóemberei soha semmilyen körülmények között nem mondtak igazat az elmúlt esztendőben, s ezen nyilván ezután sem változtatnak. Miért tennék? Hatalomtechnikájuk alapja az áfium. **Napról napra durvább és aljasabb hazugságokkal, képtelennél képtelenebb rágalomokkal fogják támadni az igazságot,** az ellenzékét és mérgezni a lelkeket: a zsákmányuk forog most kockán.

Most az egyszer meg kellene erőltetni az emlékezőtehetségünket, s nem elfelejteni, hogy az MSZP-SZDSZ kettős mit művelt velünk rendszerváltozás címen húsz éven át. Aztán nekifoghatunk az újjáépítésnek – önmagunkon kezdve. Ha mi nem leszünk istenfélők, hazaszeretők, tisztességesek, akkor elvész az ország, s elveszünk mi is. ● CZÁKÓ GÁBOR

Kitekintés
Gyűjtötte: Kis Ferenc Balázs

A keresztyénség és a politikai hatalom kapcsolata

Jézus: „Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené.” (Mt 22,21)

Jézus: „Az én országom nem e világból való: ha ebből a világból való volna az én országom, az én szolgálaim harcolnának, hogy ne szolgáltatssanak ki a zsidóknak. De az én országom nem innen való.” (Jn 18,36)

„Ahogy a vallásszabadság mellett foglalunk állást, azt is fel kell ismernünk, hogy ez az állami ellenőrzéstől való általános szabadságot jelent minden vallás számára. Ez a szabadság azonban nem pusztán a keresztyéneket illeti. Viszont az már a keresztyének feladata, hogy az ideológiák szabad piacán megmutassák: a keresztyénség Igazság, amely a teljes valóságot leírja.” (Francis Schaeffer: Keresztyén kiáltvány, 1981)

Az igazi tragédiák mindig abból származnak, ha az egyház és az állam közül bármelyik átmerészkedik a másik területére.

Példa erre az, amikor az állam az egyházakat korlátozva ideológiát hirdetett a náciizmus, kommunizmus időszakában. De az is gyengíti az egyházat, ha túl jó, túl közeli a viszonya az állammal, vagy ha közvetlen anyagi függőségi viszony alakul ki közöttük.

A másik oldalról pedig szintén végzetes hiba, ha az egyház befolyásra tesz szert az államhatárolomban, és az állam számára fenntartott fizikai erőt a saját céljaira kezdi használni, amint ez az inkvizíció és a keresztes hadjáratok idején meg is történt.

A témáról bővebben: http://www.xenos.org/teachings/nt/colossians/gary/col3-8.htm#_ftn4

Politizál-e a Szentlélek?

Az, hogy miként vélekedünk mi, keresztyének e kérdésről, attól függ, hogyan gondolkozunk a Szentlélekről, a világról, a hívő életéről általában. Az egyik szemléletmód szerint számunkra e föld csupán „árnyékvilág”, sóhajok völgye – elég, hogy majd boldogok leszünk odaát. Ebből adódik, hogy fölösleges, sőt káros a politikával foglalkozni. Sokan azonban – válaszul – túlhangsúlyozzák a földi lét fontosságát. Manapság nemcsak a szélsőségesen transzcendens, hanem a teljesen immanens hívő gondolkodás is virágzik. Pedig létünknek a Biblia szerint egyszerre van testi és lelki, földi és mennyi vonatkozása. Nem az a megoldás, ha választunk a kettő közül, hanem ha megállapítjuk a kettő helyes viszonyát.

A keresztyénség „*sub specie aeternitatis*”, az örökkévalóság szempontjából való gondolkodás. Földi boldogságunk alapja, hogy

Krisztusban örök életünk van. Családi életünk, munkánk, hivatásunk, hazánk, közösségeink: lelőhelyek, ahol mennyi kincseket találunk. Életünket úgy kell élnünk, hogy minden cselekedetünk, még evésünk-ivásunk is Isten dicsőségére váljék. Hát még a politika, a közélet dolgai, amelyeknek – ha akarjuk, ha nem – részesei vagyunk!

Nos, vajon politizál-e a Szentlélek?

Bár a Szentháromság személyei közt harmadikként említjük, Isten Lelke valójában Isten maga. A Biblia második mondatában, a teremtésnél már Isten Lelkének jelenlétéről olvasunk. Izrael népében nemcsak a tanítókat, hanem a kétkezi munkásokat is a Lélek ihlette. A hadvezéreket a csatához erővel ruházta fel, a hősokeket csodatettek végrehajtására tette képessé. Bölcsességet adott Salamonnak az ország kormányzásához. S felhasználta – politikai célra – a pogány Nabukodonozort vagy Círuszt is.

A Szentlélek egyrészt a hívők megváltását viszi véghez, másrészt a világ sorát irányítja embereken keresztül.

Amikor nem hívő közéleti személyiségek, politikusok is tudnak dicséretes döntéseket hozni, azt az Úrnak tulajdonítjuk. „*Olyan az Úr kezében a király szíve, mint a patak vize: arra vezet, amerre akarja.*” (Péld 21,1) Imádkozunk-e azért,

hogy tisztességesebb ellátási rendszer, értékfókuszú oktatás- és kultúrpolitika, jól működő egészségügy és igazi közbiztonság legyen az országban? Természetesen.

De ha imádkozunk, vajon cselekedni is hajlandóak vagyunk-e érte?

A politika görög szó, valószínűleg

a Kr. e. VI. évszázadból ered. Szolón törvénye (az első demokratikus alkotmány) szerint az tarthatja magát polgárnak, aki véleményt nyilvánít, szavaz, anyagi és szellemi javaival részt vesz a városi közösség (polisz) építésében. Jeremiás 29,7-ben azt olvassuk: „*Fáradozzatok annak a városnak a békességén, ahová fogságba vitettek benneteket, és imádkozzatok érte az Úrhoz, mert annak békességétől függ a ti békességetek is!*” Az Ószövetség görög fordításában itt a polisz szó szerepel. Így lehet összefoglalni ennek az igének az üzenetét: Politizáljatok!

Politizálás, ha körültekintően tájékozódunk országunk dolgairól, s ha méltóságteljesen tiltakozunk egy istentelen hatalom ellen. Politizálás, ha megvizsgáljuk, van-e olyan párt, amelynek alapelvei közelítenek Isten törvényéhez. Ha találunk ilyen, szavazatunkkal és a rendelkezésünkre álló eszközökkel támogassuk! Nem szabad ingyenélőknek, bűnözőknek átengednünk a közösség, a nemzet ügyeivel való foglalatosságot – hiszen a nemzetbe beletartozik családunk, gyülekezetünk, valamint az utánunk jövő nemzedékek is.

Mindazok, akikért bennünket, keresztyéneket különösen is felelőssé tett az Úr.

● BALAVÁNY GYÖRGY

A szerző újságíró

Politizálás, ha megvizsgáljuk, van-e olyan párt, amelynek alapelvei közelítenek Isten törvényéhez. Ha találunk ilyen, szavazatunkkal és a rendelkezésünkre álló eszközökkel támogassuk!

Ügynökök az egyházban

2005-ben – elsőként a történelmi egyházak közül – megkezdte munkáját a Magyarországi Evangélikus Egyház Tényfeltáró Bizottsága az országos közgyűlés felhatalmazása alapján azzal a megbízással, hogy vizsgálja meg az egyházi személyek, vezetők, lelkészek esetleges ügynöki tevékenységét az 1945-1990 közötti időszakban. A bizottság két történész, egy jogász és egy teológus tagja (ifj. Zászkaliczky Pálné Mirák Katalin, dr. Balás István, dr. Csepregi András, dr. Kertész Botond) autentikus szakértőként fogtak bele a munkába 2005 őszén, és néhány hónap alatt 50 (!) ügynök fedőnevét tárták fel. A fedőnevek beazonosítása azóta is hónapról hónapra halad előre, a dossziék, a több ezer oldalnyi jelentések feldolgozása nem kis energiát igényel. Kínos-e az ügynökkérdés? Időszerű-e majd' húsz évvel a rendszerváltás után szembenézni a közelmúlttal? Ki volt vétkes, s ki áldozat? Akik jelentettek, akikről a jelentések készültek? És a kulcsszereplők, a tartótisztek, akiknél az információk összefutottak, róluk mit tudhatunk? Kérdések, indulatok, érvek, magyarázatok, mentségek, vádak, önvádak, sőt: emberi, családi drámák övezik a XXI. században, Európa közepén egy lassan befejezett múlt időbe kerülő kor feltárásának stációit. A tiszta laphoz azonban meg kell tisztulni, valóban, ami fájdalommal jár. Coram Deo: Isten színe elé kell állni, és kegyelmére bízni az embert és az egyházat. Tisztán látni, nem ítélni... Ifj. Zászkaliczky Pálné Mirák Katalin történésszel, a bizottság egyik tagjával az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárában beszélgettem.

Tény, hogy „első vagyunk”, és ez okot ad arra, hogy a médiában is büszkeséggel említsék egyházunk vezetői a bizottság munkáját, mégis nem telt el túl sok idő a rendszerváltás óta? Mi lehet az oka, hogy az egyházak önkéntes múltfeltárása ennyit késlekedett?

Amikor felállt a bizottság, a közéletben az ügynöktéma már legalább 15 éve jelen volt. Egyházon belül is beszéltek róla. Hivatalos elhatározás azonban talán nem született volna, ha nem érkezik néhány erősebb külső impulzus. Különböző ügynöklistán jelentek meg, előbb csak fedőnevekkel, majd beazonosított nevekké. 2005 elején, a Szakértő '90 ügynöklistán hét evangélikus egyházi személy neve is

szerepelt. Ekkor már egyértelmű volt, hogy az egyháznak a közelmúltja feltárásában magának kell lépéseket tennie. 2005-ben alakult meg a bizottság nem titkoltan azzal a szándékkal, hogy kezébe vegye azt, amit addig más – jó vagy kevésbé jó szándékú – kutatók, újságírók végeztek. Hiszen érezhető volt egyfajta egyházlejáró szándék is. Többben vitatják, amikor azt mondom, mégsem késtünk el. Erkölcileg nyilván tisztább helyzetet teremtett volna mindjárt a rendszerváltás legelején „tűlesni” az ügynökkérdésen. Kutatóként azonban úgy látom, hogy mivel akkor jóval kevesebb irathoz lehetett hozzáférni, nehezen tudtunk volna az ügynökesetek nyomára bukkanni, és azokat részletesen dokumentálni is!

Ma nagyobb az esély arra, hogy megalapozott kutatási eredményeket teszünk le az asztalra.

Mi a munkamódszerük? Kronologikusan vagy témák, esetleg személyek szerint haladnak?

Ez a történelmi kutatás fordítva működik, mint a többi. A törvény adta lehetőségek határolják be a munkánkat. Hiába tervezünk mi bármit, a munkamenetet még ma is az iratok hozzáférhetősége szabja meg. Csak azt tudjuk kutatni, ami bekerült a levéltárba. Hiába vannak sejtéseink, ha nincs meg hozzá a dokumentáló erejű irat. Eleinte alig volt támpontunk. Én a korábbi kutatásaimból már ismertem néhány fedőnevet. Ezek és a levéltári segédletek, de más kutatók nyomán is tudtunk előbbre lépni. Az iratokból mind újabb (fedő)nevek, ügyek kerülnek elő, így terebélyesedik a vizsgált anyag. 1956-58 előttről sajnos alig vannak evangélikus vonatkozású dokumentumok. Így a kronologikus felépítésről egyelőre le kellett mondanunk.

Az első 50 név után „meglepődtek-e”, vagy kisebb, ill. nagyobb számban számítottak, ha volt előzetes feltevések?

Lassan már semmin nem lepődünk meg, de nem is volt előzetes becslésünk. Az idősebb lelkészek közül volt, aki 10-15 szervezettre tippelt, más szerint közel 100-an is lehettek. Azon az azonosítási listán, amelyet folyamatosan vezetek, és ami – elvileg – egyelőre csak a zsinat előtt

fókuszban a közélet

ismert, most 35 név szerepel. Az ő esetükben dokumentálható valamiféle állambiztonsági kapcsolat. Nehezebb dolgunk van, ha valaki maga beszéli el a kapcsolat részleteit, de erről csak egy-két irat került elő. Így támadhatóvá válik bármilyen feltételezésünk. Sokan lehettek a belső elhárítással együttműködők úgy is, hogy annak nem maradt frott nyoma, mert az illető írásban soha nem adott jelentést vagy ún. hálózaton kívüli segítő volt, és mindig csak szóban adott információkat. Róluk egy-egy utaláson kívül valószínűleg nem is fogunk találni meggyőző erejű dokumentumot.

Különbéle történeteket látok, ahogy a háttéranyagba tekintek. Önként jelentkezőtől a soha semmit nem mondó, effektíve használhatatlan alanyon át a sok ezer oldalt megíró, szorgalmas együttműködőig. Lehet-e csoportosítani, melyek voltak a legjellemzőbb típusok? Miért vettek ebben részt lelkészek, ki így, ki úgy?

A belső elhárítás az egyházra különösen is figyelt. Az egyháziak beszerzését éves terv alapján végezte, és az kiterjedt az egyházvezetői szintre éppúgy, mint a fővárosi és a vidéki lelkészekre, de a legfontosabb intézményekre, munkaágakra is. A külföldi egyházi kapcsolatok irányítását az elhárítás kiemelten kezelte. Mára a hálózati személyek több típusa látszik már. (Pontosabb az „ügynök” helyett ezt a kifejezést használni, mert ez a gyűjtőfogalom az állambiztonsági szervek titkos segítőitársai összességét magába foglalja. Az ügynök ezen belül csak az egyik kategória volt, és talán nem is a legfontosabb!) Voltak író és nem író hálózatiak, az írók között szorgalmasabbak és szűkszavúbbak. Voltak, akiket hamar beszerveztek.

Mások előbb ellenálltak, sokáig hártották a belügyi közeledést, de végül igent mondtak. Valóban voltak használhatatlannak minősített személyek, de a „semmitmondó jelentés” ma sajnos erőtlen védekezés, hiszen az állambiztonság a legapróbb információt is fel tudta használni, ha akarta.

Filmekből is ismert motívum: az számított, hogy valaki valami miatt zsarolhatóvá vált?

Igen, ez a beszerzés egyik lehetséges alapja volt. Szükség esetén előszedtek terhelő vagy kompromittáló adatokat (pl. gázolási ügy, rokon „disszidálása”, alkoholizmus, gazdasági bűncselekmény, nőügy). Ez a korai időszakban volt inkább gyakorlat, amikor a megfélemlítéssel próbálták hatni. Később inkább az előnyöket, kedvezményeket, lehetőségeket hangsúlyozták a jelölt előtt, s ez igen nagy különbség! Az együttműködést mindinkább állampolgári kötelességként állították be, állam és egyház közös érdekét hangsúlyozták. Ezzel tudta a belügy a beszerzés etikai élet lecsiszolni: a lelkész ne érezze úgy, hogy ez nem járható út a számára. (Főleg a külföldi utazások előtt sulykolták az érdekezésséget. Miközben egyre több egyházi ember mehetett külföldre, a beszervezettek sokszor hírszerzési feladatot is kaptak.)

Lehetett-e nemet mondani? Járt-e veszéllyel a makacs ellenállás?

Igen, lehetett. Tudunk olyan beszerzési kísérletről, ami állambiztonsági részről sikertelenül zárult. Ha a veszélyen fizikai fenyegetettséget ért, egyelőre nincs tudomásunk olyan esetről, amikor valaki amiatt került veszélybe, mert nemet mondott az együttműködésre.

S „kiszállni” hogy lehetett? Hiszen az állambiztonság folyamatosan dolgozik.

Kiszállni is lehetett. Több olyan eset iratait ismerjük, amelyben a kapcsolatot a lelkész kérésére szüntették meg. Hogy ma az egyházban folyik-e állambiztonsági tevékenység, azt csak általános logikai úton lehet kikövetkeztetni, ti. állambiztonság mindig is volt, van és lesz. Azt máig sem tudjuk azonban, hogy egyes személyek ún. 6-os kartonján miért nem tüntettek fel 1990 után a kizárás időpontját, és miért szerepel rajta a „foglalkoztatott hálózat” jelentésű 04-es kód.

Az élő személyekkel természetesen interjúkat is készít a bizottság. Ki-kik elmondhatja, hogyan élte meg, mit miért tett. Mennyire nyílnak meg, milyen mélyek ezek a beszélgetések? Megjelenik-e a megbánás, a tagadás, a bevállalás vagy ezek keveréke inkább?

Látjuk egyeseken a megkönnyebbülést, a felszabadulást. Hogy nem kell a terhet, a titkot tovább hurcolni. Példaértékű, hogy néhányan ki mernek állni, és elmondják, hogy ezt tettem, és bocsánat. Ez óriási lépés, még ha egyeseknél megkésztet is. Én magam mindenfajta beszélgetést átéltem már, a megbánástól kezdve a tökéletes tagadásig és hártásig. Hasonló érveket hallok: „nem tudtam, miben vettem részt”, „jelentettem, de nem ártottam senkinek”, „egyházam érdekében tettem”. Valaki azzal utasította el a nyilvánosság elé állást, hogy az egyházunk nem alkalmas lelki közösség a bűnvallás közös elhordozására és a megbocsátásra. Nagy különbség, hogy valaki önként keres meg minket vagy megvárja a bizottság jelentkezését. Volt, aki már 2005 őszén leült velem beszélgetni, mások több évi gondolkodás után jutottak el ideig. Többek jelentkezését régóta hiába várjuk. A megbánat hangja azonban a legkevésbé jellemző.

...vajon miért?

A múlttal való szembenézés ebben az

esetben egyszerre jelenti az egyénnek a saját múltjával és az egyház múltjával való szembesülését. Alapvetően meghatározó az is, hogy ki mit gondol „a bűnről”, ki hogyan élte meg a mindennapjaiban a titkos kapcsolatot. Sokan elhitték, hogy az egyház, a gyülekezet vagy épp a család, a gyerekek előrejutása érdekében teszik, amit tesznek, és ezen szempontok felülírták, hogy mást beárulni bűn. Letompultak az éles határok, alapértékek homályosultak el. Törzst teológia adott alapot az egyéni döntéseknek.

S valóban, a hatását tekintve: volt a lelkészeknek az állambiztonsággal való együttműködésének kára egyes személyekre, illetve haszna az egyházra, a közösségre nézve?

Szerencsére kevés olyan ügynöki tevékenység van előttünk, amelyik egyértelműen rosszindulatú, és személyesen a lelkésztársak vagy egyenesen az egyház ellen irányult. Hogy az egyház mit profitált vagy károsult az ügynökök tevékenysége által, azt igen nehéz ma eldönteni. Akik benne voltak, úgy emlékeznek vissza, hogy mindent az egyház javára vállaltak fel és tettek meg. Pedig egészen konkrét példákat ismerünk arra, hogy az ügynöki tevékenység negatívan hatott lelkészek és családjuk életére. Ami szerintem ennél is döntőbb, és a konkrét ügyeken messze felül áll, hogy az egyházat végül sikerült megszelídíteni, beidomítani. A politikai rendszer saját képére tudta formálni az egyházat, és ebben a lelkészek, egyházvezetők egy része partnere lett az államhatalomnak. Egy autonóm közösségnek, mint amilyen az egyház, kárára van mindenféle politikai hatalomtól való függés. Nem konkrét kár, de kár, és talán a legnagyobb. Mindemellert megszűnt (és talán a mai napig nem is tudott helyreállni) a bizalmi légkör az egyházon, lelkészi karon, de gyülekezeteken belül is.

Hogyan, mikor, milyen formában kerülnek a nyilvánosság elé a bizottság eddig feldolgozott anyagai? Év elején Pröhle Gergely országos felügyelő egy tanulmánykötetet ígért ez év őszére.

A munkánknak az ad igazi távlatot, hogy nem magunknak, nem is csak a Zsinatnak dolgozunk, hanem a saját egyházunk széles nyilvánosságának. A publikálás formájára több elképzelés is volt, szóba került füzetsorozat, tanulmánykötet is. A Zsinatnak mi a füzetsorozatot javasoltuk, ez lehetővé teszi a folyamatos tájékoztatást, jobban ki lehet bontani egy-egy esetet, és nincsenek olyan szűkre szabott terjedelmi korlátok, mint egy kötetnél. Terv szerint 2010 tavaszán jelenik meg a sorozat 1. része. Amolyan alapozó füzet lesz ez, amely a történeti kort, a teológiai, jogi és állambiztonsági alapfogalmakat tisztázná, hogy a későbbi füzetekben megjelenő esettanulmányokat ki-kik pontosan és jól megértse. A sorozatban tematikus rendben közöljük az írásokat. E szerkezet alapján jól látszik majd, hogy az egyházvezetéstől kezdve minden szintre, és az egyházi élet minden területére kiterjedt a beszerzés.

Miként segíti majd a tisztázást a közzététel?

Hogy egyházon belül ez hosszú távon mit eredményez, azt előre nem tudhatjuk. Voltak már kemény és fájó vitáink. Az egykori beszervezettek családjában ma mély sebeket okoznak a kiderült tények, s a bizottságot sok esetben bűnbakként érik vádák. Van, aki egyenesen egyházrombolásnak minősíti a tényfeltárást.

TÁRGY: ...

A MAGYAR NEMZETISÉG SZERZŐI JOGAI VÉDELTEK

OSZTALY: III/III

OBJEKTUM DOSSZIÉ

SZÁM: 10-10734

AZ OBJEKTUM MEGNEVEZÉSE: *Evangelikus egyházi iratok*

AZ ÜGY: ... KÖTETBEN

KÖTET SORSZÁMA: ...

MEGNYITVA: 19...
LEZARVA: 19...
ARCHIV SZÁM: ...

A Történelmi Hivatál
az ER...
az iratokat átvette.

019 027 7211 - BM 75. 5. - 2102

Ide kell egy képaláírás

(A valódi egyházrombolást nem épp az egykori hálózati személyek végezték?) Természetesen tudatában vagyunk annak, hogy a belügyi iratokban leírtak nem azonosak automatikusan magával a történeti igazsággal. (Elsősorban a belügyi szerv szempontjait és módszereit tükrözik.) Mégis, a tények feltárására kaptunk mandátumot. A teljes nyilvánosság felvállalása nagyon kényes művelet, hiszen a vizsgált esetek alanyai velünk együtt élő emberek, sőt lelkészeink, egyházi előljáróink. Mi azonban nem magunknak kutatunk és írunk, hanem áll mögöttünk egy közösség, amelyik megbízott. Alapértéket kell közösen helyre tenni. Ha ez sikerül, csak akkor lehetünk igazán büszkék arra, hogy az egyházak között elsőként és következetesen felvállaltuk a múlt tisztázásának a feladatát. Addig még – bizottságnak, érintetteknek, egyházi közösségnek – sokat kell dolgoznunk.

● KÓHÁTI DOROTTYA

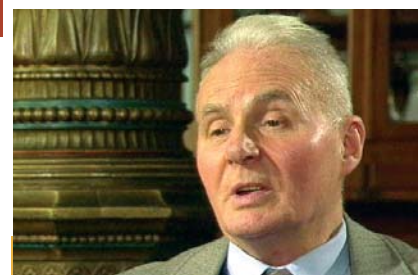
Ragaszkodás a kereszténységhez – megmaradásunk feltétele

Hogyan látja magyarságunk helyzetét, megmaradásának esélyeit most, ebben a válsággal terhelt, nehéz időszakban?

Magyarország mindig maga volt saját tragédiájának az oka, a török hódoltságtól kezdve a legújabb időkig. Azt tapasztalhatjuk, hogy – idestova húsz évvel ezelőtt – felbomlott az a szovjet birodalom, amelynek büntetesként voltunk a szolgálói, mert megtámadtuk őket. Ennek a

büntetésnek a látható jelei 1990-91-ben eltűntek. Most azonban már 2009 van, tehát a magyar társadalom már húsz éve tátott szájjal tűnődik azon, mit csináljon, mit kezdjen magával. S nagyon úgy néz ki, hogy továbbra sincs fogalmunk róla. Hogy mindez miért van, arra sok választ lehetne találni.

Ezek közül az egyik a demokráciának elnevezett, világszerte nagyjából négy-ötévente tartott választás. Amiről ugyan sehol nincs előírva, hogy így kell lennie, és semmi nem bizonyítja, hogy igazából ez a legjobb megoldás. Hiszen semmi lényegeset nem lehet négy év alatt érdemben megváltoztatni, nem lehet mélyrehatóan kicserélni az embereket sem. Tehát én azt látom, hogy – egyszerűen kifejezve – az ország lakossága érdekei ellenére, előnytelenül szavaz. Mindenesetre a következő nemzeti s vele nyelve és kultúrája

Nemeskürty Istvánt, a mindenki által tisztelt Tanár urat bizonyára nem kell bemutatnunk olvasóinknak. Egyházzól, magyarságról, hitről és jövőről beszélgettünk vele.

lassan kisebbségbe kerül, ami nagy baj. Pedig több száz éves hagyományról van szó, hiszen a magyar nyelv, az írott szöveg, vagyis a magyar nyelvű irodalom kialakulása és elterjedése éppen – s ezt hadd hangsúlyozzam nyomatékosan – az Önök vallásának kialakulását jelentő reformációhoz kapcsolódik.

Mohács után, amikor az ország gyakorlatilag megszűnt létezni, a nemzet, amely közösségnek érezte magát, mivel katonailag képtelen volt védekezni, a magyar nyelvnek adta át a nemzet építésének, fenntartásának feladatát. Most az a veszély, hogyha dolgaink az eddigiek szerint folynak tovább, akkor száz-kétszáz év múlva a nyelvünk is elvész. Ennek megelőzésére két dolgot kellene megtennie minden magyar állampolgárnak. Az egyik, hogy mindennapi problémáin kívül, felül, mindenki képességei szerint foglalkozzon az ország dol-

gaival, ügyeivel is! A másik pedig, hogy mindenki vegye komolyabban anyanyelvét, a magyar nyelvet!

Az egyházaknak van-e, lehet-e szerepe a nagyon várt fellendülésben, megújulásban?

Történelmi távlatokban a kereszténységnek kivételesen nagy jelentősége van Magyarország vonatkozásában. Hiszen, míg Európa egyéb országai mint államok jöttek létre – függetlenül attól, hogy mióta keresztények –, a magyar állam létezése annak köszönhető, hogy elfogadta, felvette a keresztény vallást. Ennek megfelelően Magyarország keresztény alapú állam – függetlenül attól, hogy gúnyolódnak ezen vagy sem –, amelyet ha elfelejt, abból nagy baj lehet. Ennek jeleit nap mint nap láthatjuk, s vagyunk kénytelenek tapasztalni.

Ennek megfelelően lehet Ön szerint evangéliummal kormányozni egy heterogén társadalmat, egy országot?

Természetesen. Hiszen ez így volt az elmúlt mintegy ezer év nagy részében még akkor is, ha időnként sok bajunk volt. Én meg vagyok róla győződve, hogy alkalmas erre az evangélium.

Tehát tekinthetjük úgy, hogy a trónoltár szövetség a Teremtőnek is tetsző dolog?

Nem, ebben nem vagyok biztos. Különböző korok különböző államformákat alakítottak ki maguknak. Magyarországon az Árpád-házi királyok és rajtuk keresztül a nemzet számára is azért volt az evangélium, az Újszövetség tanítása alapvetően fontos, mert ebből indultak ki.

Miközben az egyházak bűnei – ezt aligha tagadhatjuk – hozzájárultak az ateizmus és a szekularizáció terjedéséhez.

Azok az irányzatok, szellemi törekvések, amelyek a kereszténység ellenfelei, mindig kerestek és találtak maguknak bizonyítékokat arra, hogy nekik van igazuk. Ne felejtjük el, hogy az Árpád-házi uralkodókat egy olyan eszmei együttgondolkodás határozta meg, amelynek révén elfogadottá vált: a választott királyaink – úgyszólván – eleve szentek. S amikor intézményesült hazánkban a keresztény hit, attól kezdve ez természetes, elfogadott dologgá vált. Szent László királyunk pedig úgy döntött, meg kell alkotni annak a teremtő ősnek a történetét, szellemiségét és emlékezetét, akinek mindez köszönhető. Ugyanakkor meg kell jegyeznünk azt is, hogy a magyar törzsek – melyeknek genetikai állományát ma sem ismerjük, s lehet, soha nem is fogjuk megismerni – igen fogékonyak voltak a keresztény vallás tanaira. Amikor pedig az addig egyetemes egyház – emberi mivoltánál fogva – különböző bűnökbe esett, egy witten-

bergi pap nekilátott rendezni a rendetlenséget. Amely törekvés – ha az iszlám ebben az időben nem tör be – nem biztos, hogy ilyen sikeres lett volna Magyarországon. Mindezekből látszik, hogy az egyházon belüli rendezetlenség sok problémát szült, azt azonban leszögezhetjük, hogy a kereszténység alapelveihez való ragaszkodás továbbra is megmaradásunk feltétele.

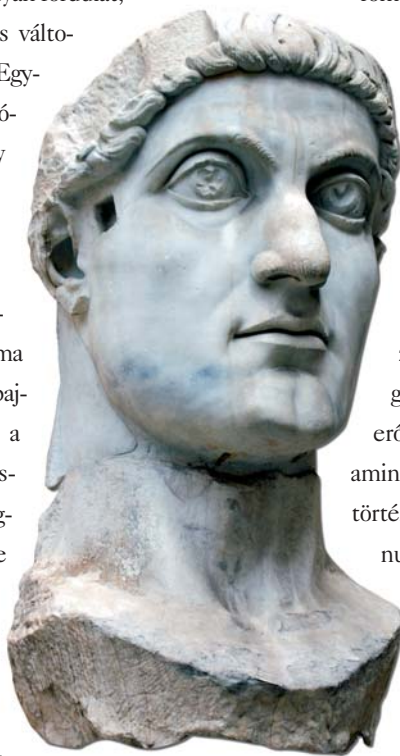
Ön szerint milyen utat lehet kijelölni napjaink hívó keresztényeinek, illetve az őket összefogó, élő egyházaknak?

Nagyon nagy lehetősége van a lelkészeknek, papoknak a hitet terjesztő és hirdető embereknek. A keresztény vallás ma már igen sok vonatkozásban sajnos csak hivatalos adminisztráció. Tehát sok olyan emberre lenne szükség, akik – lehet, hogy itt is vannak közöttünk, csak még nem ismertük fel őket – mint eleink közül sokan, példát, utat mutatnak nekünk. De fontos lenne az is, hogy ténylegesen megismerjük történelmünket, amelyet valójában – köznap szinten különösen – alig ismerünk, mert nem tanították, tanítják meg. S szükség lenne szellemi javaink megtartására, amelyre már korábban is komoly erőfeszítések történtek. De ugyanígy a keresztény szellemű kereskedelemre, a szeretetteljes egészségügyi ellátásra – és még hosszasan sorolhatnánk. A legfontosabb azonban az áldozatos szeretet felmutatása és gyakorlása – valamennyiünk részéről.

● GYARMATI GÁBOR

A konstantini kor

Nagy Konstantin császár nevéhez kötődik egy olyan fordulat, mely gyökeres változást hozott Krisztus Egyházának életében. Valójában Konstantin egy folyamatot indított el. Amikor 312-ben Róma ellen vonult, látta, hogy katonáiban babonás félelmet kelt a Róma elleni harc, ezért a pajzsokra ideiglenesen a kereszt jelvényét festette föl. A csatát megnyerték. Ettől kezdve Konstantin egyre nagyobb kedvezményeket biztosított a keresztyéneknek a pogány vallások rovására. Utóda, Julianus igye-

kezett szűkíteni az Egyháznak adott mozgásteret. Julianus utódai visszatértek a keresztyénbarát valláspolitikához, de ekkor még teljes vallásszabadság volt. Nagy Theodóziusz császár viszont 380-381-ben egyedül legális, a birodalom összes alattvalója számára kötelező vallássá tette a keresztyéniséget, és tűzzel-vassal irtani kezdte a pogányságot. Az üldözött Egyházból hirtelen üldözött lett.

Mi lehet a történelmi tények hátterében? Jót vagy rosszat hozott a konstantinuszi fordulat az Egyház életében? Meddig tartott ez a korszak? A téma rendkívül összetett, csak néhány gondolat-

morzsát engedhetünk meg most magunknak.

A sokrétű történelmi-politikai háttérből kiemelkedik egy különös tény: Konstantin a roskadófélben lévő birodalmat igyekezett újraéleszteni. Minden birodalom három lábán áll: gazdaság, erőszakszervezet, ideológia, tehát valamilyen hit. Ahogyan akkoriban sokaknak, Konstantinnak is föltűnt a keresztyénség páratlan vitalitása, elszántsága. Az intézményesített üldözés ellenére nemhogy gyengült, hanem éppen erősödött az Egyház – amint ez Izrael népével is történt Egyiptomban, a kivonulás előtti sanyarú időszakban. A keresztyén hit túlélőképessége, ereje messze meghaladta a pogány vallásokét. Konstantin keresztyén sem találhatott volna alkalmasabb birodalmi vallást.

Nehezebb kérdés, hogy jót vagy rosszat jelentette mindez az Egyháznak? A történelemben ágyazódik az Egyház történelme is, összefonódnak, szét nem választhatók, amint a kevert szálú pulóver szálai együtt alkotják az anyagot. Az viszont bizonyos, hogy az Egyháznak soha nem tett jót, ha a világi erő és hatalom gyakorlásának helyzetébe került. Állam és Egyház összefonódása, trón és oltár szövetsége kiszolgáltatott helyzetet jelent. A császár egyházkormányzati, sőt olykor teológiai kérdésekbe is beleszólt. Aki fizeti a zeneszt, az dönti el, mit és hogyan mu-

szikáljon. A külsőségekben is egyre jobban megnyilvánuló „dicsőség teológiája” egyre inkább háttérbe szorította az Egyház igazi erejének, vitalitásának forrását: a „kereszt teológiáját”. Talán nem túlzás, hogy az Egyházat egyre inkább önmagától kellett volna megvédeni. Az első évezredben Európa szinte összes népéhez eljutott a keresztyén tanúság. Ugyanakkor külső legyőzés kényszeréből ritkán születik élő hit.

Meddig tart ez a korszak? Éppen napjainkban ér véget. Nehéz, fájdalmas átmenet ez. Néhány éve például minden svéd újszülött egyszersmind az evangélikus egyház tagja is lett. Ez már a múlté. De nézzünk körül saját hazánkban! Még ma is erős az Egyház kísértése, hogy bármilyen színvetű politikai erő mellé szegődjön, amelyik anyagi támogatását ígéri. Ez még mindig a konstantinuszi kor reflexe. Fordítsunk inkább a dolgon: az Egyház kétezer éve úton jár. Ha valamely mulandó politikai erő a maga értékrendjével mellénk tud szegődni egy ideig, ám tegye – de ne a kétezer éve úton lévő szegődjön a pár évig, évtizedig létező mellé!

Különleges kort élünk: Isten megengedi, hogy szemünk láttára épül le a konstantini kor. Igazi krízishelyzet ez, amelyben sok salak leég, lekopik Krisztus népéről. Azért, hogy visszakapja igazi szabadságát, egyedül Krisztustól való függelmének tudatát és reménységét. Sokszor szokatlan, új mederben, számunkra új történelmi, társadalmi és pénzügyi keretek közt történik mindez. Isten adjon nekünk szemet a látáshoz és bátorságot a számunkra furcsa, szokatlan utakon való járáshoz!

● KOVÁCS LÁSZLÓ

Olvasnivaló

rendszerint a parlament, a nyilvánosság vagy egy nemzetközi bíróság előtti felelősséget jelent. Nincs szó arról, hogy ők az Isten előtt is felelősséget hordoznak.”

„Az állampolgár feladata az állam rendjébe való beilleszkedés, az engedelmség az Isten szolgálói által vezetett államban. (...) A keresztyén ember nem érezheti és gondolhatja azt, hogy őt nem érdeklik az államot érintő kérdések. (...) A keresztyéneknek van egy speciális, keresztyéni feladatuk is az állammal szemben: imádkozni a hatalmat gyakorlókért, imádkozni az állam rendjéért.”

„Keresztyénként tekintve a demokráciára, annak súlya, hogy egy nép sorsa jó vagy rossz irányba halad, a mi személyes felelősségünk is. (...) A keresztyén ember nem választhat úgy, hogy csak a jelölt nevét ismeri! Nem dönthet nemi vagy faji alapon! Egyedül csak az alkalmasság alapján dönthet. (...) Ha hitünket, Isten ígéretéhez kötött meggyőződésünket sutba kellene dobni ahhoz, hogy az állam akarata az előbbre való. (...) Az Istennek való engedelmség azonban következményekkel járt és jár minden korban.”

Ha ízelítőnk felkeltette érdeklődését a könyv iránt, mely a nép és az állam etikájának kérdései mellett foglalkozik a keresztyén etika alapjaival, a családi közösség, az alkotó közösség és az egyház közösségének etikájával, akkor megrendelheti a győri püspöki hivatalban, a veszprémi lelkészi hivatalban (8200 Veszprém, Kossuth u. 4. Tel.: 06 88 421 618) 780 Ft + postaköltség áron vagy megvásárolhatja a Huszár Gál könyvesboltban és a Luther Kiadó könyvesboltjában.

● I. D.

ISÓ DOROTTYA

KERESZTYÉN ETIKA -
MINDENKINEK

Isó Dorottya:

Keresztyén etika - mindenkinek

Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület – Fraternitás Lelkészei Egyesület, Veszprém, 2009

Mit mond a keresztyén etika a népről, a hazáról? Mi tanít a Biblia az államról és az államszervezetről? Milyen jogokkal és kötelezettségekkel bír az államhatalom és az állampolgár bibliai alapokon gondolkodva?

A közelmúltban megjelent Keresztyén etika – mindenkinek című könyv válaszol ezekre a kérdésekre, amikor a nép és az állam közösségének etikájával foglalkozik. Az alábbiakban ebből válogattunk részleteket ízelítőül, ajánlva ezzel a könyvet minden kedves olvasónknak.

„Míg e földön élünk, keresztyén emberként is örömmel vehetjük Isten kezéből népünket,

nemzetiségünket, hazánkat. Büszkeséggel és nemzeti öntudattal tölthet el bennünket magyarságunk tudata. Hiszen a mi népünk sem alábbvaló a többinél, a mi népünk értékei is érnek annyit, mint a többi népe. Sajátosságaink pedig gazdagíthatják a többi nép életét is. (...) Miért ne lennénk büszkék szép magyar nyelvünkre? (...) Miért ne lennénk büszkék történelmünkre, (...) a magyar népzeneire, (...) a magyar irodalom gazdag kincsestárára? (...) Nép, nemzet, haza – a keresztyén ember számára ezt az egészséges nemzeti öntudatot és hazaszeretetet jelenti. Együttal pedig erkölcsi elköteleződést, hogy fáradozik annak a népnek a javán, melybe beleszületett, melybe Ura állította.”

„Az állam egy nép életének szervezetsége (...) Mivel a teremtő Isten a káoszából koszmoszt, azaz a rendezetlen világból rendezett világot teremtett, akarata tehát az, hogy rend legyen e világban. (...) Mivel az ember a bűnösét következében megromlott, s bűnös volta miatt folytonosan az Istentől rendelt rend megzavarására, felborítására törekszik, az állam létjogosultsága, szerepe és feladata nem szűnik meg, amíg ember él e földön. (...) Luther az államszervezetet a családhoz hasonlítja, s az állam vezetőinek jogosultságát a vezetésre a családfő tisztéből eredezteti. (...) A vezető, a felsőbbség, »leiturgosz«, azaz olyan szolgálata a templomi istentiszteleti szolgálathoz hasonlítható. (...) A felsőbbség Isten előtti felelősséget hordoz cselekedeteiért. Elert híveja fel a figyelmet arra, hogy amikor a hatalom birtokosainak felelősségére gondolunk, akkor az

Szokolay Sándor

bebizonyított: a hazugság ugyanolyan erős lehet, mint az igazság. Nem akarjuk, hogy a hazugság hagyománnyá váljon!”

Istenem, nem csak az országot rabolta ki a diktatúra és a garázdaság, hanem lelket és szellemünket is. Népünk saját gyök-

Tűnődések

a magyar sors belső titkairól

Aggodalmas töredékek válóságos napjainkban politikával átítatott közéletünkről

Magyarország jelenlegi állapotáról – a politikai terminológiát messze elkerülő természetem miatt – nem szeretném, hogy pontatlanságokon rajtakapjanak. Segítségül hívom viszont a lelkemhez közelálló Láncki András *Konzervatív kiáltvány és Magyar konzervatív töprengések* kötetét, s az előbbi *Helyzetértékelés és a fordulat szükségessége* című fejezetéből felidézem megszívlelendő gondolatait: „A 2002-es választások eldőlték, de a lélek nem nyugszik. Ha pedig a lélek a politikai kérdésekben engesztelhetetlenül nyugtalan, akkor az igazságérzet háborog, és kiutat keres magának. A vesztes jobboldal úgy érzi, hogy 2002-ben nem egy választást veszített el, hanem hitét az igazságban és a politikai racionalitásban. Mert miféle demokrácia az, amelyben az antidemokratikus rendszer volt vezetői oktatnak ki arról, mi a demokrácia. Igazságos demokrácia-e az a rend, amelyben a régi rend hatalmi-titkos-szolgálat, munkásőri, KISZ-lista, gazdasági és politikai hálói a háttérből irányítanak? A kommunizmus egyet-

Mára beigazolódt, és hétfejű sárkánnyá nőtte ki magát a regnáló rendszer...

Az igazat mondd, ne csak a valódit!

A beszéd és írás az egyetlen, amivel lényegében kifejezhetjük magunkat. A művészetek felerősítésre képesek, de lassan a „nincs mit felerősíteni” csapdájába kerget az igénytelenség! Ma nemcsak szembetűnök a **látottak**, hanem egyre fülsértőbbek a **hallottak** is! Pedig nyelvünk talán a világon az egyik színönimákban leggazdagabb kincseket őrzi! Az „ősödi beszéd” elszabadította a nyelvrontássorozatot.

Mit szólna ma az ünnepezt Kazinczy Ferenc, aki nyelvünkről így vallott: „Rajtunk áll, azt a szépet, amit a lelkünk érez, a kimondás által magunkévá tenni, hogy az ilyen cselekedet, az ilyen szószázadok múlva is hathatósan szólанд a Jókhoz!” Néphagyományaink titokzatos kincseit őrző nemzet vagyunk, halkan és félve mondom: talán csak voltunk... Bartók és Kodály tette hajdanán zenei nagyhatalommá hazánkat. És ma?

Imádságféle hazánkért...

Csoóri Sándor fájdalmas verssora: „Szervezkedik a romlás ellenünk, Uram, kár volna letagadnunk.”

erű kultúrájának kivirágztatása mellett nyugodt, szélcsendes időkre vágyna... Ha elnyomóitól megszabadul: megalázott, hitétől megfosztott néped vágya, hogy megújulása testi-lelki-szellemi félelemmentes harmóniát adjon maradék életének...

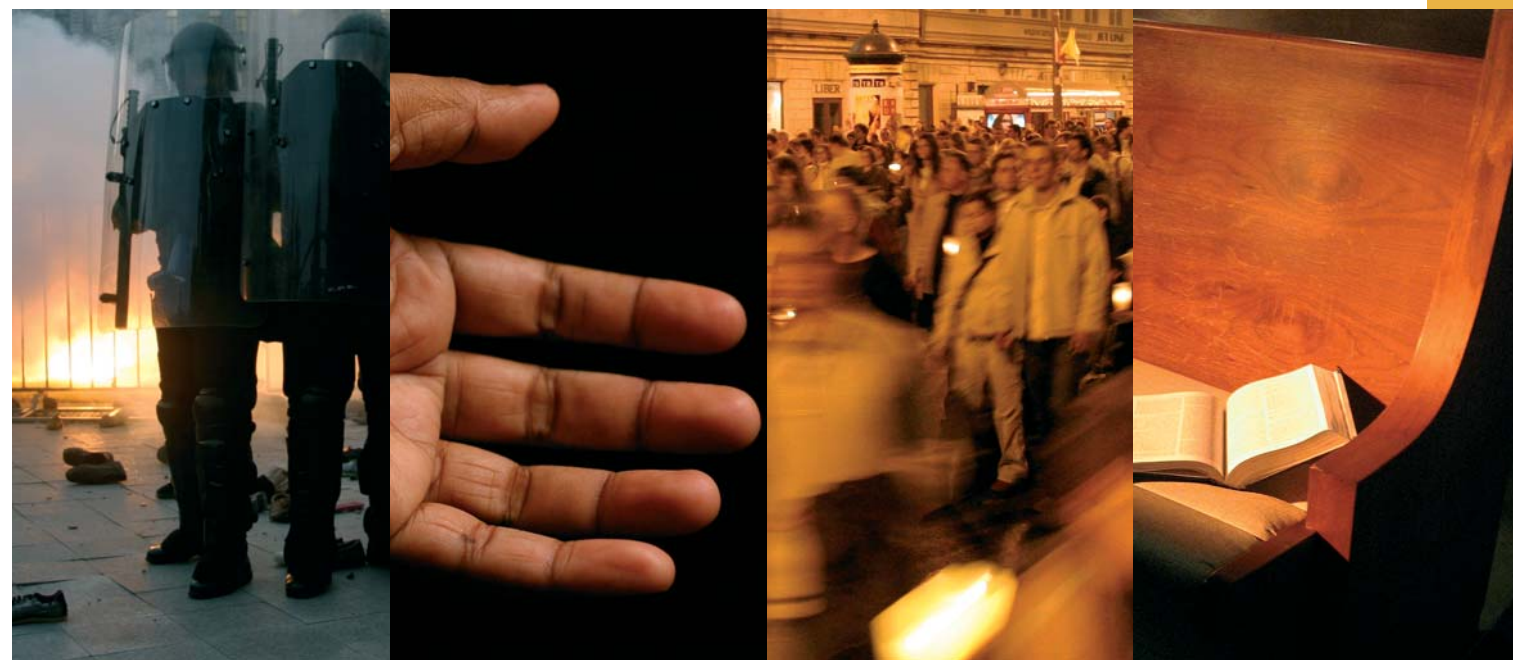
Megbékélni? Kommandósok és gumi-botok árnyékában? Uram, gyógyítsd be a nép „önfia vágta sebeit!”

Magyar magyart rontja, kár, bár több esze volna már!

Erre a kétsoros versikére Kodály tanár úr kánont komponált, mert jól ismerte a magyar sors buktatóit! Kodály intelmei a huszonegyedik században is érvényesek. Maradandó értéket hagyott ránk. Jól felfogott érdekünk, hogy veszni ne hagyjuk. Őrizzük, óvjuk, amink van, s ami rég a miénk! Az ilyen örökség kötelez, talentum, amivel el kell számolnunk.

Az emberiség örök törvénykönyve, etikai kódexe – hála a két kőtáblának – évezredek óta rendelkezésünkre áll. A mammonhitűek inkább a Btk. és a Ptk. paragrafusait és szankcióit tanulmányozzák, hogy tevékenységük törvényszerű legyen. A kőtáblákról felénk sugárzó morál és etika nem sokat zavarja őket. Azt nem szankcionálják a Markó utcában. De mi maradjunk meg Pál apostol igazában: „...de te maradj meg azokban, amiket tanultál, és amik rád bízattak, tudván, kitől tanultad, hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített!”

És örüljünk, szeressük, hogy magyarnak

születtünk. Számomra soha sem vált megszokottá. Olyan szálon követi ez életünket, mint a szívverésünk és a lélegzésünk. Nincsen ebben semmi felfokozott öntudat. Örülünk, hogy dobog a szívünk, és annak is, hogy magyarok vagyunk. A magyar nyelv fontos számunkra. Mindenre van számtalan kifejezése, ha szánkra vesszük. Énekesmádként röpi az Ég felé, Isten közelébe. Ott még nyelvünk is jól érzi magát, ahol dicsérheti a Teremtést, amire több kosárnyi szava van és ott hangicsálhat kedvére és az angyalok örömeire. De ha aztán nekibúsul: ékesebbnél ékesebb szavakkal tudja a magyar bánatot is keservek közt búsongva cifrázni siratóasszonyok módjára, míg elmúlnak ezek a csúnya napok, s aztán legalább végre fellélegezhetünk.

Életünk behatárolt idejével is gazdálkodnunk illene

Ne rövidítsük oktanul belső tartalmában életünket, hiszen ha értékek befogadásával élünk, az kitágítja az Időnket is. A nagy pillanatok évekké tágulhatnak emlékezetünkben. A nyugodt alvás is regenerál. Az embernek többet kellene

találkoznia önmagával is, ami a belső csendjét is gazdagítja... Áprily verssorát időnk teltevel érdemes újraolvasni: „Öregedés, bölcs fegyelmzője vérnek, engedd, hogy csöndemhez csendben érjék!” Irigylésre méltó kívánság.

A szeretetről és a közösségi szellemről

Kodály tanár úr gyakran hangoztatta, hogy az ember „háromas lény”. Test-Lélek-Szellem harmonikus egysége nem választható szét. A kiművelt teljes ember testedzését a sportok, a tornaórák megadják valamennyire az iskolákban, a szellemi erőfeszítéseket szorgalmazzák az alsó és középiskolák tanulmányai. „De a lélekről sem feledkezzünk meg!” – gyakran hangoztatta.

A spirituális nevelést az ateista korszak háttérbe szorította. A műveltség e nélkül felületessé válik. Németh László szerint annyit ér egy ember, amennyit „érezni” tud! Kodály hirdette, hogy zene nélkül nincs teljes ember! Németh László azt vallotta: „a Zene a lélek mosdóvizet.” Igényessége pedig arról szólt gyakran, hogy „ne azt nézzük, ami van, hanem azt, ami lehetne...” Kodály Zoltán *Ki a jó*

zenész című könyvében, melyet 1954 zeneakadémiai évszázad ünnepélyén mondott el a hallgatóságnak, így fejezte be: „Akiben van tehetség, köteles azt kiművelni a legfelsőbb fokig, hogy embertársainak mennél nagyobb hasznára lehessen! Mert minden ember annyit ér, amennyit embertársainak használni, hazájának szolgálni tud. Az igazi művészet az emberiség emelkedésének egyik leghatalmasabb eszköze, s aki azt minél több embernek hozzáférhetőbbé teszi: az emberiség jótévője! ... Az egymásrautaltság érzése eddig legjobban Békéstarhoson fejlődött ki... A TANULÁSNAK NINCSEN VÉGE!” S németül is hozzátette: „Es ist des Lernens kein ENDE!” Hogy is nevezte a „közösségi szellemet” néven? EGYMÁSRAUTALTSÁG! Ezt a szellemet csak ímmel-ámmal követi a mai ellustult korunk! Ami legjobban hiányzik az életünkben: az a **szeretet** és a **közösségi szellem... Népünk akkor indul el a felemelkedés útján, ha erre újra szert tesz... S ez a zseniális Kodály ma nem próféta a saját hazájában! Ezért szeretnék az ő lába nyomában „porszem” lenni!**

● SZOKOLAY SÁNDOR

Az evangélium közéleti

„Kérem, hogy (...) az evangélium hirdetőit ne lutheránusoknak, hanem keresztyéneknek nevezétek! Mert ki az a Luther? Hiszen a tan nem az enyém! Senkiért nem feszítetek keresztre. Mikképp jönnek is hozzám én, a szegény, ocsmány férreg, hogy az evangélium hírvivői az én szerencsétlen nevemről neveztesseken. Ne így, atyámfiai, ne így! Töröljék el a pártneveket az egyházban (közöttünk nem ez a rend), és legyünk mi »csak« Krisztusban hívők, mivel egyedül ő a mi Mesterünk.” (Témánk tehát nem Luther mint közéleti ember, hanem az evangélium közéleti)

Ezért „hagyjátok csak a »mestereket« és az »atyákat«! Ahol viszont azt látjátok, hogy ezek a hazugok a mérgüket más emberekre is zúdítják, bátran megtámadhatjátok őket, küzdhetek ellenük!” – írja Luther 1522-ben.

Egyetlen embertől sem volna szabad elvitatni a közélethez, politikához való jogot, különösen a keresztyén embertől nem (a világban ugyanis az a rend), és mert az evangélium nyilvános hirdetése parancsba foglaltatott. Ami a világ fiainak szabadon választott gyakorlat, a Krisztus követőinek parancs. Akiknek ugyanis

Krisztus a „hadnagy” (Balassi), azoknak ez a „hadiszolgálat” olyan sorkötelezettség, amely alól nincs kibúvó. Ezt a parancsba foglalt közéleti szerepvállalást pedig nem minősíteni kellene, sokkal inkább megérteni és teljesíteni. Jézus

útmutatása: „Elküldelek titeket, mint juhokat a farkasok közé” (Lk 10,3). Az evangélium követőinek közéleti (politikai) szerepvállalása nem a „farkasokkal táncolás”, hanem a mártírium!

Manapság sokan mondják: „Közéleti (politikai) szerepvállalás: igen; pártpolitikai: nem!” Az így gondolkozók azonban éppen Jézus eme parancsának teljesítésében akadályozzák meg a keresztyéneket. Akik ugyanis nem engedik, hogy a hívők vásárra vigyék a bőrüket, karámok közé kényszerítik őket, és tálcán kínálják Jézus juhait a ragadozóknak! Hallgattak-e a próféták a királyok viselt dolgairól? Melléjük álltak-e, ha istenfélők voltak? Szembefordultak-e velük, amikor bálványimádókká lettek? Mi volt Luther véleménye VIII. Henrikről és mi Bölcs Frigyesről?

Luther evangéliumi föllépése legalább akkora zavart okozott a közéletben, mint az egyházban. Nagy port vert fel a társadalmi kérdésekről szóló írásaival is, némelyikkel akkorát, hogy még napjainkban is kering a pora. Élesen elhatárolódott a rajongóktól, a felsőbbség ellen lázadó parasztoktól, s bátran hallatta az evangélium hangját az uzsorát szedők nyereszkesedésével szemben. Írt a török veszedelemlről, a katonai szolgálat vállalhatóságáról és VIII. Henrik egyházpolitikai szerepvállalásával kapcsolatos véleményéről. 1539-ben a háború kitörésének veszélye idején 91 tételes vitakörlevelet tett közzé, amelyet mára

sokan elfelejtettek, pedig ebben a megtévelyedett, megtérbolyodott világi hatalommal szemben (végső eszközként) még a fegyverhasználat lehetőségétől sem zárkózik el, kisebb rosszal hátrítva el a nagyobbat.

A felsoroltak közt egyetlen olyan téma sincsen, amelyért az

utókor ne bírálta volna nagyon keményen! Pedig senki nem állítja, hogy Luther az evangélikusok pápája, akit tévedhetetlensége miatt szentnek és sérthetetlennek kellene tartani. Nem is az volna a feladatunk, hogy korunk kényes patikamérlegén különböző irányzatoknak engedve méricskéljük, hogy az adott kérdésben mennyi volt az igazság, mennyi a tévedés. Inkább azon kellene elgondolkoznunk „bölc” bírálóink, hogy Luther (a tévedések kockázatát is vállalva) e kérdésekben nyíltan és bátran állást foglalt.

Íme néhány figyelemreméltó példa – időszerű kérdésekről.

1522: „Vésd jól az eszedbe a következő hasonlatot! Ha testvéred nyakára valamely ellenség életét veszélyeztetve egy kötelet kötne, te pedig esztelenül, a kötélt és ellenség miatti haragodban oda-szaladnál, s nagy igyekezettel rángatni kezdenéd a kötelet, vagy pedig egy késsel beleszúrnád, minden bizomnyal megfojtanád vagy leszúrnád a testvéredet. Több kárt tennél benne, mint a kötélt és az ellenség! Ha segíteni szeretnél rajta, így kell cselekedned: testvéred ellenségét akármilyen keményen büntetheted, ütheted, de a kötélt csínján és nagyon óvatosan kell bántanod, míg azt a nyakáról le nem vetted! Tehát a hazugokat, a konok zsarnokokat támadd keményen! Az egyszerű gondolkodó-súakkal viszont, akiket a tanok, mint nyakra tett hurok, veszélyesen megkötözhetnek, egészen másképpen kell bántanod!”

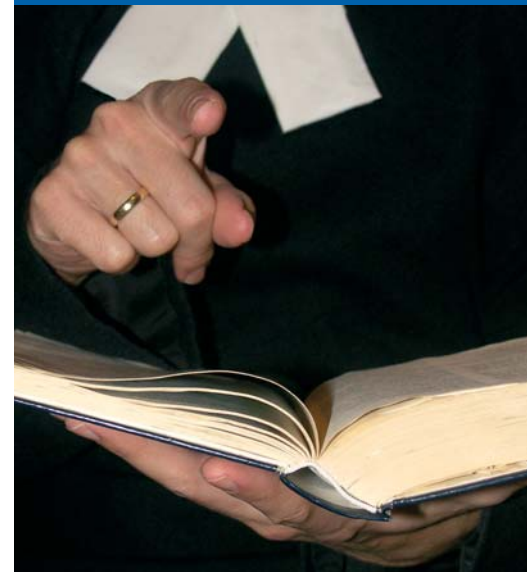
1526: „Tárgáson a jog, és érvényesüljön a méltányosság! Mert a jog mereven ezt mondja: a lázadó büntetést (halált) érdemel! – Jó, jó, kedves Jog! Úgy van, ahogy mondod. Lehetséges azonban, hogy ketten látszólag ugyanazt cselekszik, de egészen más szívevel. Júdás megsókolta Krisztust a kertben. Külsőleg jól cselekedett, de szíve gonosz volt, mert elárulta őt! (Mt 26,49) Ezzel szemben Péter Annás szolgáival a tűzhely mellé telepedett, és együtt melegedett az istentelennel. (Lk 22,55) Ha most már a jognak mereven kellene érvényesülnie, akkor Júdás a derék ember, és Péternek kel-ene hamisnak lennie, de éppen Júdás szíve volt gonosz, nem Péteré.”

1538: „A kapzsizság (mely napjainkban virágkorát éli) a világi kormányzás hanyatlásához vezetett, mert útjába áll a világi rendnek, igazságnak, szorgalomnak. Mindenki csak azzal törődik, hogy sok pénzt (...) harácsoljon össze, s a kenyeret és más szükséges dolgot korántsem becsülik annyira, mint a pénzt. Már mindent és mindenkit a pénz határoz meg, mintha a test és lélek rajta múlna! Isten és felebarátot kevésre veszik, akik csak a Mammont szolgálják! Látványos, hogy manapság hogyan harácsolnak a vallást; éhséggel, gondokkal búsítják az igaz, jámbor prédikátorokat, az Úristen házáat sem akarják megépíteni. Ugyanakkor Isten áldása van a jog szerinti polgári kereskedésen, amikor valakinek a húsz forintja egyet fiadzik, vagy a száz aranya egyet. Méltányos nyereség! Az átkozott kapzsizság ezzel szemben semmiféle határt nem ismer: egy forintot két másikat, száz aranyhoz kétszáz másikat szeretne meg-kaparintani.”

1539: „Nem engedhető meg, hogy krisztus-hitűnkben kárhoztattassunk! A felsőbbségnek csak az élettel tartozom, a hitemmel nem. A hit megtámadása esetén az ellenállás nemcsak (...) lehetséges, hanem evangéliumi parancs! Meg kell azonban különböztetni a felsőbbség leváltását a felsőbbség jobbításától. A felsőbbséget leváltani viszonylag könnyű, de jobbítani bizonytalan és nehéz. Miért? Azért, mert az nem rajtunk múlik, (...) azt ugyanis egyedül csak az Isten végezheti el! Ha egy felsőbbség Isten akaratát lábbal tiporja, akkor az ilyen (...) iránti engedelmség csakis az Isten akaratának megtagadása volna! Minden államhatalomnak megvan tehát a maga korlátja, amelyen nem léphet át. Mégpedig nemcsak ott, ahol a hit, az istentisztelet és az egyház kezdődik, hanem azokban a dolgokban is, ahol az igazságot, a törvényes rendet és az emberi együttélés szabályait nyikáncolóan semmibe veszi.”

1544: „Zwingli szánandó módon pusztult el. Habár ők a haragnak eme ítéletét kegyelmi jelként magyarázzák, és Zwinglit már-már szentként tisztelik, akinek éppen úgy, mint más egyéb szenteknek sokat kellett szenvednie, s ártatlanul megöletnie. Mit ér, ha Isten még több csapást bo-

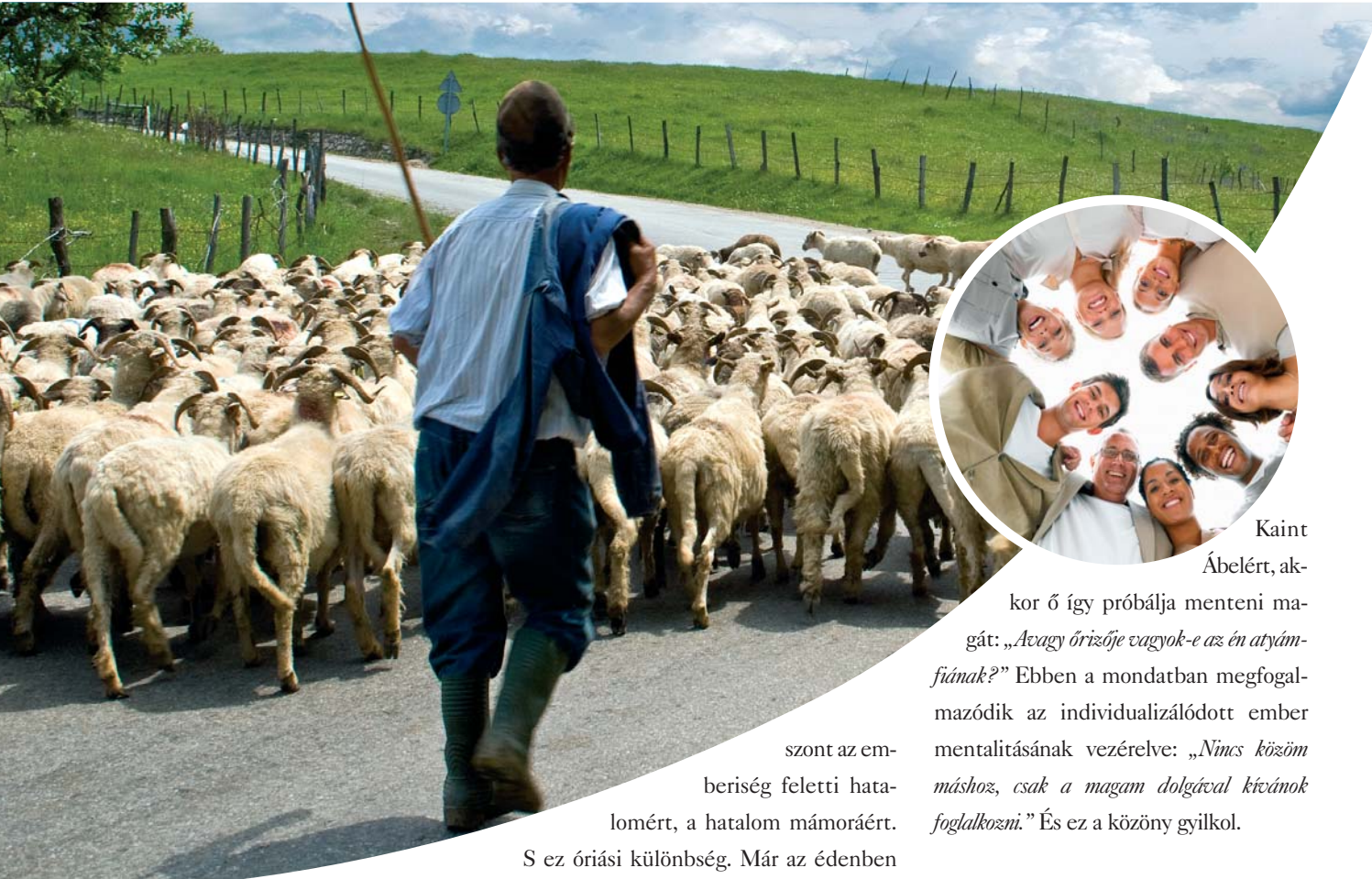
Egyetlen embertől sem volna szabad elvitatni a közélethez, politikához való jogot, különösen a keresztyén embertől nem (a világban ugyanis az a rend), és mert az evangélium nyilvános hirdetése parancsba foglaltatott.

csát rájuk, mint amennyit a fáraóra, ha ők szent szenvedést fabrikálnak belőle? Ahogyan Isten népe immár 1500 éve a maga szenvedését és szerencsétlenségét értelmezi, amikor azzal keményíti meg a szívet, amivel megintetett. Én azonban, mivel bizonyos vagyok abban, hogy Zwingli sok nagy bűnben és istenkáromlásban halt meg, követőinek értelmezését el nem fogadhatom. Bár magam azt kívánám (...), ha vele az Isten Pál apostol mondása szerint bánt volna »teste pusztulására, hogy a lelke üdvözüljön az Úrnak ama napján.« (1Kor 5,5) Vagy ahogyan 1Kor 11,32 szerint hangzik: »De amikor az Úr ítélt minket, akkor nevel, hogy a világgal együtt el ne vesszünk.« (...) Hogy azonban a szenvedés szentté tegyen, annak feltétele, hogy Istentől való legyen, ahogyan Ágoston tanítja: »Nem a büntetés, hanem az ok teszi mártírrá.« Zwingli a szentség káromlásán felül más gonosz dolgokat is művelt, amikor fegyvert fogott, ezért kellett neki az evangélium szava szerint megüteltetnie: »Aki fegyvert fog, fegyver által vessz el.« (Mt 26,52)»

Nem ugyanaz válságos időben még a fegyverhasználat lehetőségével is számolni, mint meg is ragadni azt! Luther, bár nem egy esetben jó oka lett volna rá, soha nem nyúlt a kardhoz... ● WELTLER SÁNDOR

Kaint Ábelért, akkor ő így próbálja menteni magát: „*Avagy őrzője vagyok-e az én atyámfiának?*” Ebben a mondatban megfogalmazódik az individualizálódott ember mentalitásának vezérelve: „*Nincs közöm máshoz, csak a magam dolgával kívánok foglalkozni.*” És ez a közöny gyilkol.

Szont az emberiség feletti hatalomért, a hatalom mámoráért. S ez óriási különbség. Már az édenben beveti az alantas politikai erők örök

A bábéli történet pedig arról tesz bizony-

Őrzője vagyok-e...?

Közélet a Bibliában

Messziről kezdem. Az a nagy erkölcsi küzdelem, amely Isten és Sátán között ősidőktől kezdve kibontakozik, politikai küzdelem is. Merésznek tűnik ez a kijelentés, de érthetővé válik, ha ráébredünk, hogy a Biblia több mint egy vallásos könyv. Az Írás magának az életnek a könyve. Benne több forog kockán, mint egy városállam vagy egy nemzetállam polgárainak jóléte. Isten, akinek kezében a kormányrúd van, az egész emberiség jövőjéért harcol. Ellenlábasa vi-

fegyvereit: Mesterien csúsztat, s az Isten lejáratása az ember előtt sikerrel jár. A teremtés színterén megjelent ember tudatos közösségalkotásra képes lény. E képességéért felelősséggel tartozik. Azért felelős, hogy alkotó, építő módon illeszkedjék be az emberi közösségekbe. Istenképűségünk megélése a gyakorlatban nagyrészt ezen áll vagy bukik. Az ember közösségalkotó képessége a bűneset után *erkölcsi* vonatkozásban legyengült. Amikor Isten számon kéri

ságot, hogy a bűn *horizontális* értelemben is legyengítette az ember közösségalkotó képességét. Ami addig egyetemes kiterjedésű volt, azután nyelvi, kulturális keretekbe korlátozódott.

Isten emberei azonban mindig szembeállnak a romboló kaini szemlélettel. *József* úgy gondolta, köze van a nép, egy idegen nép sorsához is. Ez a közéleti felelősség tette őt a fáraó gazdaságpolitikai tanácsadójává. *Mózes* szenvedett a vándorló tömeg értetlenségétől, mégis a

törvényadással elkezdte azt a munkát, amelynek során a sokaság néppé formálódik. *Dávid* nem azért állt ki Góliáttal szemben, hogy magának szerezzen dicsőséget, hanem a közösség érdekében, hogy a nép nemzetté erősödhesen. *Eszternek* nem ment rosszul a sora a perzsa udvarban Ahasvérus király oldalán. De őt sem önös érdek motiválta, amikor életét is kockára téve megmentette azt a népet, amelyből származott. *Nehémiás* a kényelemről lemondva halatlannul nehéz szervező és mozgósító munkát vállalt azért, hogy a szétdúlt országot újra otthonná tegye a fogságból hazatérők számára.

A kiragadott példák igazolják, hogy a kaini szellem nem kivédhetetlen sorscsapás. Lehet azzal szembe is menni, lehet másként is gondolkodni. Valahogy így: „*Őrzője akarok lenni az én atyámfiának!*” „*Közöm van a Másikkhoz, közöm van a közösséghez. És azt is tudom, hogy a közösségnek is szüksége van rám.*”

A prófétákban is munkál a közösség iránti felelősség. Közéleti aktivitásuk és dinamikus üzenetük csak részben vállalási természetű. Szünetek árán is vállalják a *hatalom kontrolljának* hálátlan szerepét, és tudatosan élnek a véleményformálás verbális és vizuális eszközeivel.

Jézus fellépése a prófétai tradíciót folytatva markáns politikai horderővel is bírt. Tanításai és az azokban felhasznált illusztrációk a társadalmi-gazdasági élet teljes keresztmetszetéből merítettek, és a spirituális üzenet mellett politikai véleményformálásra is hivatottak. Kimondhatjuk, hogy *Jézus* hazájának és népének politikai, közéleti értelemben is legtisztábban látó fia volt, aki véleményét nem rejtette véka alá ebben a vonatkozásban sem.

Az őskeresztyén egyházban erős érdeklődés jelentkezett a „világi hatalom” értelmezésére és a hatalomhoz való helyes keresztyéni viszonyulás tisztázására. Négy karakterisztikus igehelyre szeretnék utalni.

Az Efezusi levél 1. fejezetében arról olvassuk, hogy Isten az ég és föld felett való uralkodással a Feltámadott Krisztust bízta meg. Óáltala igazgat az Atya mindeneket. Tehát a világi hatalmak is a feltámadott Krisztus királyi uralma alá tartoznak. Lehetőségük van ugyan a

A prófétákban is munkál a közösség iránti felelősség.

lázongásra, de a láthatatlan krisztusi kötelékből nem szabadulhatnak. Mintegy „pórázra” vannak kötve, amelyet Isten olykor megereszt, olykor pedig rövidebbre fog.

A *hosszú pórázra* eresztett államot mutatja a Jelenések könyve 13. fejezete a „fenevad” képében ábrázolva. Hivalkodva és pöffeszkedve kérdi, kicsoda hasonlatos őhöz, kicsoda vív meg vele?

A *rövid pórázra* fogott állami hatalomról ír Pál apostol a Római levél 13. fejezetében. „*Nincsen hatalmasság, hanem csak Istentől: és amely hatalmasságok vannak, az Istentől rendeltettek. Azért aki ellene támad a hatalmasságnak, az Isten rendelésének támad ellene.*” Isten tehát pogánysága ellenére is felhasználja az államot a jó és a rossz megítélésére, a jogrend biztosítására.

A negyedik igehely arról szól, hogy a póráz hossza attól is függ, hogy mi, keresztyének mennyire vagyunk a „helyünkön”. Pál ezért figyelmeztet: „*Tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért, a királyokért és minden feljebbvalóért, hogy nyugodt és csendes életet éljünk teljes istenfélelemben és tisztességben! Ez jó és kedves a mi üdvözítő Istenünk színe előtt.*” (1Tim 2,1-3)

Az Ószövetség írói, hithősei, azután Jézus maga és az apostolok is szenvedélyesen szerették hazájukat, népüket, Ez példa kell, hogy legyen számunkra. A *hazaszeretet* összhangban van a Lélek egyesítő szándékával. Ne feledjük: Pünkösdkor a Szentlélek nem bontotta le a nyelvi, kulturális falakat, mindenki a maga anyanyelvén hallotta az első apostoli igehirdetést! A népek egymás iránti megbecsülését nem a határok és nem a hazaszeretet akadályozzák, hanem a bűn: nem hisznek Krisztusban!

A kainizmus virágkorát éljük. Sokan takargatják közéleti közönyüket az erénynek feltüntetett apolitikusság édenből örökölt fügefaleveleivel: „*Az egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz. Bármit csinálok, úgysem változik semmi, meg sem érdemes próbálni.*” A Biblia arra tanít, hogy a keresztyének között ne így legyen!

● LÁZÁR ATTILA

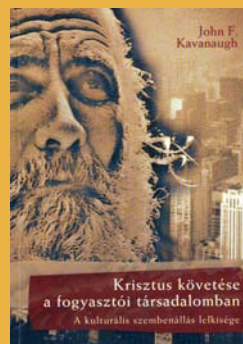
Könyvajánló

A könyvek megrendelhetők a kiadóknál, illetve megvásárolhatók keresztyén könyvesboltjainkban. ● A. L.

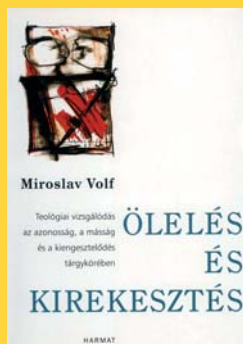
DIETRICH BONHOEFFER: BÖRTÖNLEVELEK - FOGSÁGBAN ÍRT LEVELEK ÉS FELJEGYZÉSEK
Harmat Kiadó, Budapest, 1999

A hitleri Németországban kivégzett tudós teológus több mint tizenöt nyelvre lefordított, klasszikussá vált könyve a tageli katonai fegyházban íródott. Súlyos filozófiai, teológiai, etikai kérdéseket feszeget. Mélyen hívő, a nyomorúságban másokkal törődő, közügyekben is felelősséget vállaló ember, aki egyedül Istenhez akar hűséges maradni a legnagyobb kihívások közepette. A felelős cselekvés és az Istennek való engedelmesség együttes megvalósításáról tesz tanúságot életével.

JOHN F. KAVANAUGH: KRISZTUS KÖVETÉSE A FOGYASZTÓI TÁRSADALOMBAN - A KULTURÁLIS SZEM-BENÁLLÁS LELKISÉGE
Ursus Libris - Altern csoport, Budapest, 2003 (Megrendelhető: 1276 Budapest, Pf. 152. www.ursuslibris.hu)

A könyv első része a fogyasztói kultúra ellentmondásait, személyiség- és közösségtorzító hatásait igyekszik feltárni. Az 1981-ben íródott (több kiadást megért) bírálat az Egyesült Államokról szól, de mára Magyarországon is aktuális. A társadalomkritikai rész után felvázolja a keresztyénség megújulásának lehetőségeit a hit eredeti kinyilatkoztatásához való visszatéréssel. Bemutatja a keresztyén hitet mint a fogyasztói társadalom gyökeresen más értékrendű alternatíváját. Manapság a hatalmi elit számára már nem létszükséglet az egyház támogatása. Ebben a helyzetben az egyháznak meg kell szabadulni a jézusi tanítás eredeti szellemiségétől idegen berögzülésektől és újraértelmezni saját helyét, feladatát, küldetését.

MIROSLAV VOLF: ÖLELÉS ÉS KIREKESZTÉS - TEOLÓGIAI VIZSGÁLDÁS AZ AZONOSSÁG, A MÁSSÁG ÉS A KIENGESZTELŐDÉS TÁRGY-KÖRÉBEN
Harmat Kiadó, Budapest, 2001

Miroslav Volf könyve a politikai teológia jelentős alkotása. Nehéz olvasmány, mely a balkáni háború fizikai és lelki gyötrelmei közepette kezdődő „lelki utazásra” hívja azokat, akik az erőszak világában magukévá tették a krisztusi értékrendet. Keserves választás elé kerül, aki becsületos Krisztus-követőként szeretne egyszerre hűséges maradni az elnyomottak igazságköveteléséhez és a megbocsátás ajándékához, mely az ellenségben is meglátja a testvért, akiért Krisztus meghalt. Hogyan lehet megbocsátani azoknak, akik koncentrációs táborokba zárták az embereket, templomokat gyűjtöttek fel? Nemcsak a háború kiélezett szörnyűségei között szembesülünk ilyen kérdésekkel, hanem a jóléti társadalom kihívásai között is nehéz megtalálni azt a keskeny utat, ahol az igazságosság és a méltányosság egyszerre érvényesül.

REJTVÉNY

KIK VOLTAK JÉZUS KORÁBAN A FARIZEUSOK, A SZADDUCEUSOK, AZ ESSZÉNUSOK ÉS A ZÉLÓTÁK? A FELSOROLT IRÁNYZATOK MINDEGYIKÉRŐL ÍRJA LE 5-10 MONDATBAN, HOGY MILYEN TEOLÓGIAI ÉS POLITIKAI TANÍTÁSUK, CÉLJAIK, TÖREKVÉSEIK VOLTAK. EMLÍT-E AZ ÚJSZÖVETSÉG NÉV SZERINT OLYAN VALAKIT, AKI VALAMELY FENTI VALLÁSI VAGY POLITIKAI CSOPORT TAGJA VOLT?

A helyes megfejtőknek jutalmat küldünk.

A megfejtéseket a következő címre várjuk: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40. ● A. L.

Mit tanulhatunk Sztehlo Gábortól?

KEVEHÁZI LÁSZLÓ egyháztörténelemmel, a Sztehlo Gábor által alapított Gaudiopolis első miniszterelnökével a gyermekmentő evangélikus lelkész születésének századik évfordulója kapcsán beszélgettünk az Evangélikus Rádiómisszió műsorában.

A teljes interjú letölthető: <http://misszio.lutheran.hu/2006/radioadasok/letoltes.php?modul=radioadasok&id=159>

A háború után Gábor bácsi úgy érezte, hogy menteni kell azokat, akiknek a szülei meghaltak vagy üldözötté váltak. Így kerültem hozzá én is mint volt hadapródiskolás, lelkészgyerek.

Kezdeményezésére alapítottuk meg Gaudiopolis (jelentése: örömváros) Ifjúsági Államot. Úgy mondták, a legszerényebb fiút választották meg miniszterelnöknek. Ebből hamar kiiregedtem, hiszen már 17 éves voltam, de óriási élmény volt számomra ebben az államban élni, rendezkedni.

Ülésezik Gaudiopolis minisztertanácsa, középen Keveházi László

Volt-e felelősségük a vezetőknek Gaudiopolisban? Ha nem voltak megelégedve a munkájukkal, le lehetett-e váltani őket?

Volt egy minisztertanács, illetve minden háznak volt tribunja és minden szobának polgármestere. Ők mind jelen lehettek a parlamentben. Ha bárki ellen panasz volt, és azt többen aláírták, akkor akár a miniszterelnököt is napokon belül le lehetett váltani. Sajnos 1950-ben államosították az ottont.

Milyen pedagógiai elvek alapján nevelt Sztehlo Gábor?

Három dolgot hangsúlyozott: a gyerekeknek *családra* van szükségük az elvesztett szülők helyett, *tanulásra*, ezért iskolát alapított, és *munkára*, ezért délutánonként a magunk választotta műhelyben dolgoztunk. Esténként ragyogó pro-

gramokat szerveztünk: énekeseket, előadókát hívtunk, vitákat rendeztünk. Gazdagon telt a napunk.

Igazi misszionárius volt.

Nekem mindig a Jó Pásztor jut eszembe róla, hiszen mindig azt tette, amit Jézus mutatott: az elesettek felé fordult. Soha nem felejttem el egy mondatát: „Nem törődöm azzal, hogy nyilas volt vagy kommunista, zsidó vagy magyar, ha bajban van, menteni kell.”

Ma mit tanulhat tőle az egyház?

A budahegyvidéki ünnepélyen tette fel valaki a kérdést: Mit tenne ma Sztehlo Gábor? Át kellene gondolnunk, hogy ma kik a rászorultak: az elesettek, a hajléktalanok, a másoktól függők, a cigányok... Szerintem Sztehlo Gábor ma feléjük fordulna.

● H. E.

Az Otthonteremtő

2009. május 14-én nyílt meg a Sztehlo Gábor (1909-1974) evangélikus lelkész emlékére rendezett kiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban. Magazinunk a nagyszerű kiállítás néhány képével és a tablókon szereplő idézetekkel emlékezik a gyermekmentőre.

Nagytarcsai népfőiskola tabló, 1941-42

Népfőiskola

„Sztehlo Gábor nagytarcsai lelkésznek elvülhetetlen érdeme a népfőiskola eszméjének magyar földre való átültetése, a nagytarcsai népfőiskola megteremtése. A népi írók programját az evangélikus népfőiskola magáévá tette: mindent megtenni a magyar falu önmagára ébredéséért, a benne rejlő értékek kibontakoztatásáért.” (Csepregi Béla)

„Sokakat nagyon érdekel nálunk, és látni szeretnék a népfőiskolai munkát. Gondolod, hogy nálunk is lesz olyan, mint Karhumakiben vagy Lapinlahtiban? Ez mind Isten kezében van.” (Sztehlo Gábor)

Vészkorszak

„Mi volt [ez a háborús év] számomra? Álom. Amit sírva, küszködve, éhezve, nevetve, jóllakottan és boldogan, de mégis álmódva éltem át, szinte tudatlanul cselekedve azt, amit kell. Talán rossz álmoknak is lehet nevezni, rossz álmoknak, hogy létezhet a földön annyi nyomorúság és olyan sok aljasság is, amit az ember látott és tapasztalt. De ugyanúgy csodálatos álmom, hogy Istennek nyilvánvaló szeretete is lehetséges még mindig közöttünk.” (Sztehlo Gábor)

„(...) sötét volt, nagyon sötét a pincében, mert csak azok a kicsi mécsesek világítottak, nagyon fontos volt, hogy a nagytiszteletű úr foglalkozzon velünk. Őnélküle nem ért volna az egész semmit. Ő úgy tudott velünk beszélni, hogy biztosságot adott, elvette annak a reménytelenségét, ahogy napokig csak lent voltunk a pincében.” (Rác András)

„A szűz hó egyre mélyebb lett. A villák mögött haladtunk, keresztül a kerteken: minden kerítés le volt döntve. Fejünk fölött néha-néha géppuskatűz ropogott. Két gyereket kézen fogva vezettem, majd elsüllyedtek a nagy hóban. Fel kellett vennem, a karjaiban kellett vinnem őket. A sor végén haladó német katona is egy kis zsidó fiúcskát vitt a karjaiban.” (Sztehlo Gábor)

Sztehlo Gábor értékelése

„Azt mondta nekem, már az ötvenes években, hogy akit támadnak, akit üldöznek, ő azok mellé áll. Legyen akár zsidó, akár arisztokrata, akár horthysta tiszt, ő mindig amellé fog állni, akit üldöznek. Azzal sohasem törődött, hogy vele mi történik vagy a családjával.” (Rác András)

„Köztünk hagyott egy példaképrendszert, amiről beszélni kell. Olyan emberi mintát, amit, ha utánozni nem is lehet, (...) de közzétenni mindenképpen fontos.” (Horváth Ádám)

Élet a Napsugárban

Gaudiopolis

„A nagytiszteletű úr azt mondta, hogy nálunk úgy lesz, hogy csinálunk egy gyerekparlamentet meg egy kormányt, és lesz ilyen meg olyan miniszter is, és mi fogjuk magunkat irányítani, meg gazdálkodni. Erről beszélgettünk, terveztünk, és ettől mindenki valahogy teljesen megváltozott.” (Rác András)

„Ebéd után rögtönzött minisztertanácsra ülnek össze a kormányférfiak. (...) Most kormányválság van éppen. Sajnos nem tudják elsimítani. Pedig nálunk nincs se korrupció, se bürokrácia. Bár éppen most kért a kormány egy szekrényt az akták számára.” (József Jolán)

„Munkaiskolánkhoz mindenféle műhely tartozott, volt asztalos, lakatos, festő, szabó-varró műhelyünk, sőt cipészrészlegünk is...” (Sztehlo Gábor)

Gaudiopolis jelvénye

Munkára és munkával nevelés Gaudiopolisban

Műhely Gaudiopolisban

Tegyük meg, ami rajtunk múlik!

Viczián István Malév-pilóta, pestszentlőrinci presbiter, két fiú édesapja. Hivatásáról és hitéről kérdeztük.

Hogyan lett pilóta?

Amikor tizenkét éves koromban láttam az *Őrjárat az égen* című filmet, azonnal tudtam: pilóta leszek. Középszintű iskolás koromban Szegeden az MHSz-nél ismerkedtem meg a repüléssel, majd jelentkeztem a mai Kazahsztán területén található, aktyubinszki főiskolára. A diploma megszerzése után, 1981-ben kerültem a Malévhoz, s az akkor modernnek számító, hetvenszemélyes, két hajtóműves, sugárhajtású repülőgépen, a TU-134-esen kezdtem.

Biztonsági okokból a pilóták csak egy típusú gépen repülnek, így azt nagyon ismerik. Az én típusom 1988 óta a Boeing 737-es, ami persze azóta a komputer technika fejlődésével nagyon sokat változott. A légi forgalom az utóbbi években rendkívüli módon megnőtt: míg korábban csak néha találkoztunk egy-egy repülővel, addig ma már 40-50 másodpercenként látunk egyet.

Került már nehéz helyzetbe?

Ez a filmekben nagyon jól mutat, de a

pilóta akkor örül, ha nem kerül veszélyes helyzetbe. Kisebbségi gondok voltak, például egy utas rosszullete vagy a futómű sérülése, ami akár komoly bajt is okozhatott volna. Hála Istennek, mostanáig nem voltam életveszélyben, remélem, nem is leszek!

Hány személyt szállít? Mely városokba szokott repülni?

105, 120 és 180 személyt, attól függően, hogyan van székelve a gép. Ennek a hatótávolsága három-négyórás utat tesz lehetővé, tehát észak-afrikai, európai, ill. közel-keleti városokba tudunk eljutni. A repülési beosztást úgy készítik el, hogy minden pilóta évente legalább egyszer járjon a cég által használt valamennyi célállomáson. Így pon-

tosan tisztában van az adott repülőtér jellemzőivel, és nem kell belőle külön felkészülnie.

Néhány évét Japánban töltött. Miért?

Az ember másodpilótaként kezd, aztán kapitány lesz. Ha meg vannak elégedve a munkájával, oktatóvá válik. Én a 737-esen 1996-ban lettem oktató. Nagyon élveztem, de aztán úgy gondoltam, hogy negyvenévesen még ki kellene valamit próbálni. Akkoriban nyitottak meg a távol-keleti piacok, ott sok pilótára volt szükség, és én – mint egykor a céhlegények – szerettem volna világot látni. A feleségem maximálisan támogatta, a nagyobbik fiam is, bár vele voltak később meglepetések, a kisebbik fiam pedig még kicsi volt. Így

kerültünk Japánba 2001-ben. Öt és fél évet töltöttünk ott.

Milyen élményeket szerzett Japánban?

Amikor például egy füstölő vulkán mellett kellett leszállni, nagyon izgultam, hiába nyugtattak a japánok, hogy nincs mitől tartani.

Fantasztikusan jól szervezett ott a hétköznapi élet, ezért az ember jól tud koncentrálni az igazán fontos dolgokra. Itthon ez fordítva van: a mindennapok kiszívják az erőt, és kevés energia marad arra, ami lényeges.

Minden időre megy. Csodáljuk, hogy a gyorsvonat hajszálpontosan érkezik, de ennek a másik oldala, hogy egy céges rendezvény egy perccel se tart tovább, mint ahogy meghirdették, hiába érzik jól magukat az emberek.

Hogyan lett hívő?

Gyermekkoromban a nagymamámmal, aki hívő asszony volt, és velünk lakott, sokat vitatkoztunk a hitről. Jártam is templomba, de a hitem nem olyan volt, mint a mostani. Aztán odakerült hozzánk, Kiskőrösre, segédlelkészként Győri János Sámuel, és felpozícionálta az ifjúsági életet. Ez indított arra, hogy már ne családi biztatásra, hanem magamtól keressem az alkalmakat.

Amikor a főiskola elvégzése után Pestre kerültem, gyülekezetet kerestem – mivel Győri János Pesterzsébeten volt, oda kezdtem el járni. Nagyon szívesen fogadott, de azt tanácsolta, hogy mivel Lőrincen is van evangélikus gyülekezet, menjek oda.

Közben megismerkedtem a leendő nejemmel, aki Pécsen tanult, és az ottani ifi tagja volt. Vársányi Ferenc lelkésszel akkor kerültünk baráti kapcsolatba, később ő lett nagyobbik fiunk keresztapja. Ez idő alatt hol Pécsre, hol Lőrincen jártam istentiszteletre. Amikor

aztán összeházasodtunk, oszlopos tagjai lettünk a lőrinci gyülekezetnek.

Melyik ige jelent sokat az Ön számára?

Most éppen az, ami a templomunk falán olvasható: *„Ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házszá”* (1Pt 2,5). El akarják hitetni velünk, hogy nem fontos sem a család, sem a közösségek. Nem értek egyet ezzel. Fantasztikus mindkettő, hiszen a bajban így segítséget kaphatunk, és az örömeinkben mások is osztoznak. Fontos, hogy jöjjenek az emberek a gyülekezetbe, és megtalálják itt a helyüket. S ha valamivel mi járulhatunk hozzá, hogy szépljön a templomunk, vagy több gyerek jöjjön az alkalmakra, akkor azt meg kell tennünk!

● HULEJ ENIKŐ

Szórványsors hálaadással

Szórványokon egy adott területen elszórtan található, kisebb lélekszámú keresztyén közösségeket értünk. A köztudatban meglehetősen borúlátó a kép róluk. Sorsuk sokakban szánalmat kelt, jövőjüket megpecsételődni látják. A szórványélet a szemükben rendszerint egyet jelent a pusztasággal, az elnéptelenedéssel, végül a kihalással. Mint szórványlelkészek nem állítjuk, hogy nem kell szembenéznünk e riasztó jelenségekkel. A kérdés azonban meggyőződésünk szerint ennél sokkal összetettebb. A szórványsors nyilván nem eszményi állapot, mégis olyan adottság – vagy éppen olyan szolgálati lehetőségnek tekinthető –, mely még több odafigyelést, türelmet és szeretetet kíván. Így megtörténhet az, hogy nemcsak a nehézségeivel, árnyolda-

laival szembesülünk, hanem apró örömeit is értékelni tudjuk. Isten kegyelméből több mint 25 éve gyakorolhatjuk ezt a szolgálati formát, s csak megköszönni tudjuk küldő Urunknak, hogy mindeddig megtartott minket.

Szerteágazó közösségünk, a *Mohács-magyarbóly-siklói Társult Evangélikus Egyházközség* tipikusan szórványgyülekezet, mely magán viseli annak minden jellemző vonását. Négy – korábban önállóan működő – gyülekezet összevonásából jött létre. Területe Baranya megyének csaknem a felét teszi ki. Északkelet-délnyugati irányban nyúlik el a Duna és a Dráva szögében, a Mecsek alatt, a Villányi-hegységtől és a Baranyai-dombságtól körülövezett vidéken, az Ormánság területének nagy-

obbik részét is magában foglalva (a terület két végpontja, Dunaszekcső és Sellye közti távolság 100 km). Gyüle-

Tehát a tőlünk telhető módon egy-két embernek is úgy kell prédikálnunk, mintha tele volna a templom.

kezetünk központja 1978 óta Mohács (anyaggyülekezet). Két társgyülekezetünk van Siklóson és Magyarbólyban. Ez utóbbi egykor Baranya legerősebb evangélikus gyülekezetének számított. Az 1946-os német kitelepítések következtében lélekszáma a tizedére csökkent. Három filia (Borjád, Ivándárda, Szederkény) és egy fiókgyülekezet (Maráza) tartozik hozzánk. Ezenkívül 14-15 szórványt gondozunk meghatározott istentiszteleti rend alapján. S

1. Magyarbólyi templom (1858)
2. Szederkényi templom (1992)
3. Borjádi templom (1890)

még mintegy 60 község evangélikusairól tudunk, akikkel igyekszünk a kapcsolatot tartani (kazuális szolgálatok, látogatások stb.). 950 lelket számláló gyülekezetünk területén 5 templommal (Mohács, Borjád, Magyarbóly, Ivándárda, Szederkény) és 2 imaházzal (Siklós, Maráza) rendelkezünk. Másutt református templomokban vagy családi otthonokban tartjuk alkalmainkat.

Mire tanított az elmúlt időszak benünket?

Először is az arányok helyes megítélésére. Arra, hogy mindig a helyi adottságoknak megfelelőek legyenek

elvárásaink. Szórványhelyzetben különösen is érvényes, hogy soha ne támasszunk magasabb követelményeket, mint amit elbír egy-egy közösség. Ez viszont nem jelentheti azt, hogy beérjük alacsonyabb szinttel. Tehát a tőlünk telhető módon egy-két embernek is úgy kell prédikálnunk, mintha tele volna a templom. Megtanultuk azt is az idő múlásával – talán van már összehasonlítási alapunk –, hogy egy gyülekezet életképességét amúgy sem

a számaránya dönti el. Legalábbis nem feltétlenül. A nagy távolságokat úgy igyekszünk áthidalni, hogy évente egy-egy alkalommal – s mindig más helyen – körzeti vagy összegyülekezeti találkozót tartunk. Ilyenkor minden nemzedék meghívást kap. Ez a formája az ifjúsági munkának is. Csak alkalmanként tudjuk a fiatalokat összehívni, rendszerint Mohácsra és nyaranta egyhetes táborozásra Kistótfaluba.

Másodszor: megtapasztaltuk, hogy e szolgálat nemegyszer nagy ráfordítás után is csak szerény eredményt hozhat, de csüggedésre akkor sem lehet okunk. Péter „mégis” mozdulata (Lk 5,5) sokszor adott erőt, bátorítást nekünk. Nem látványosnak tűnő eredménnyel is ott volt

Isten áldása.

Végül, de nem utolsósorban: ami öröme és hála ad okot, az éppen a szórványélet többletében rejlik. Éspedig: az egyes kis közösségek közvetlenségében, semmivel nem pótolható családi jellegében és légkörében. A személyes kapcsolatok kiépülésének áldása mellett ugyanakkor rendkívül nehéz a végső búcsúzás megélése temetések alkalmával.

Bölcsőtől a koporsóig tartó vándorunkra az IGÉNEK mindig van mondanivalója. Ezt az üzenetet tolmácsolja minden lelkész minden alkalommal. Ebben nincs különbség nagygyülekezeti és szórványgondozás között. Színes, változatos hivatásunkban naponta törekednünk kell arra, hogy készek legyünk az öröme, az örök jó hír megélésére és átadására. Ebben Isten segít mindannyiunkat!

• NÉMETHNÉ TÓTH ILDIKÓ ÉS NÉMETH PÁL

Micsoda ellentmondás: az egyik oldalon hívő enerváltság, keresztyén beletörődés, lelkeszi, felügyelői, presbiteri, egyháztagi fásultság; széttárt kéz – „ez van, így kell elfogadni, nem tehetünk semmit”. Más hol, másnál pedig kisugárzás, tűz, forróság és az Úr ellenállhatatlan ereje. Miért e kettősség? Kedves Olvasó! Gondolkodjunk együtt kimondott és kimondatlan hiányérzeteinkről, reménysejtségeinkről!

Tűzzel és szenvedéllyel

Krisztusi tűz vagy „hívő” sopánkodás

Az egyetemen, úgy 37-38 évvel ezelőtt meghívtak egy imaközösségbe. Aki megkeresett, fiatal tanársegéd volt. Akkor nősült. Diplomázásom után útjaink elváltak. Hallottam, hogy három lányuk született, és időnként értesültem gyülekezeti és felekezeti szolgálatairól. Huszonöt évvel később találkoztunk újra. Egy mondata ma is fülemben cseng, amikor a lányairól beszélt. „Tudod, velük kapcsolatban egy dolog tesz bennünket, szülőket igazán boldoggá: *égnék az Úrért.*”

A közelmúltban egy hívő ember mondta el, hogy amikor 20 évvel ezelőtt megtért, tele volt *tűzzel*. Mindenkinek a Jézus Krisztusban kapott új életéről szeretett volna beszélni, és számtalan

szor meg is tette. Ma – ahogy mondta – éli hívő keresztyén életét, de hiányérzete van: a tűz már nem lobog benne, csak pislákol.

Nemcsak gyülekezetem központi és szórvány-istentiszteletein szoktam részt venni, hanem más városi és falusi egyházközségekbe is eljutok. Több helyen tapasztaltam, hogy a lelkes korrekten, alaposan és lelkiismeretesen felkészül az istentiszteletre. Köszönti a jelenlévőket, jól illő énekeket választ, komolyak az imádságai, prédikációjában tiszta tanítás szól, elköszönéskor szívélyes és kedves. Mégis hiányérzetem van.

Ami nem hiányzik: „siratás” mesterfokon

Amikor azt érzékelem, hogy hiányzik a tűz és a szenvedély, akkor nem a hatásvadász szóközi trükköket, nem az érzelmeikkel játszó lelkeszi, gyülekezeti, egyházi teljesítményt hiányolom.

Valaki mesélte, hogy egy evangélikus lelkész (ma már nem él), aki távoli rokona volt, azzal dicsekedett, hogy tíz

percen belül bármikor meg tudja ríkatni a gyülekezetet. Az emberek manipulálása – akár szenvedélyes szónoklatok, gesztikulálások, zenei és liturgikus effektek révén – előre megkomponált befolyásolások és más, egyéni vagy tömegpszichológiai kiváltó eszközök használata visszataszító, undorító és az egyházban semmi helye nincs! Tehát nem ez hiányzik, mert ahol használják, ott hosszútávon csak rombol – egyéni szívekben és a közösségekben –, és nincs áldás rajta.

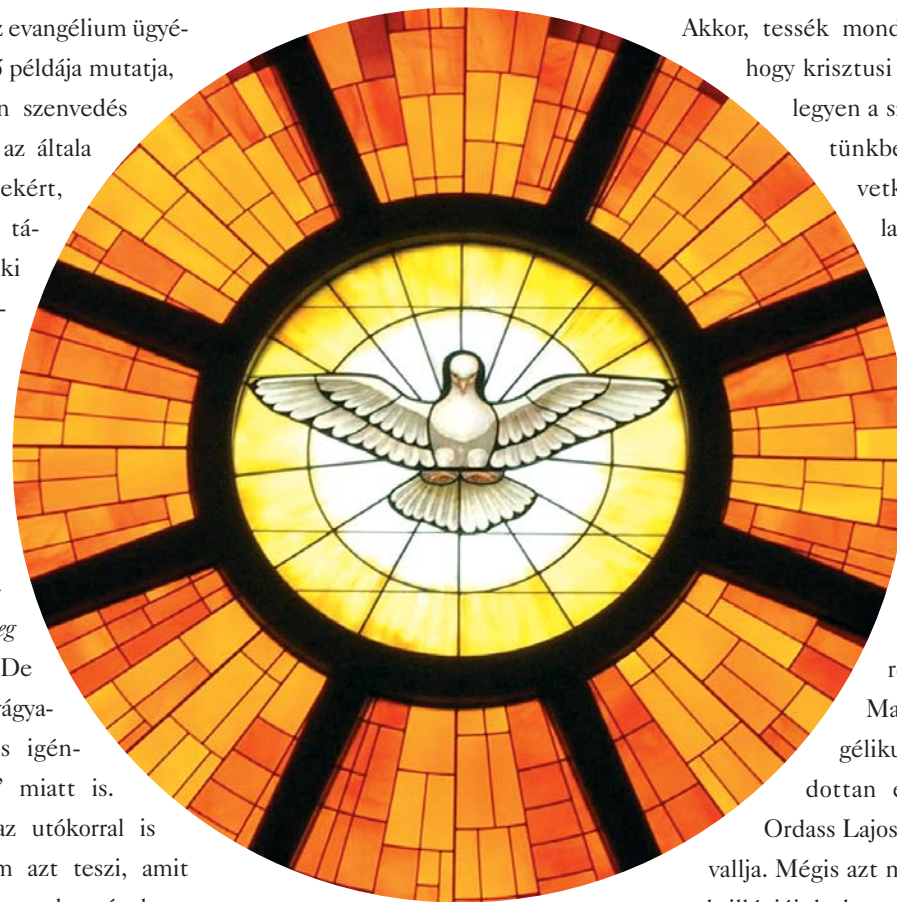
Szenvedő szenvedéllyel

Figyeljünk csak a szótőre: *szenvedély*. Isten olyan, a testté lett Igéből táplálkozó tüzet akar látni az életünkben, ami másokat is átforrósít. Mégpedig úgy,

hogy ők maguk is melegíthessenek másokat, azután azok is embertársaik, egyre tágabb körben, láncreakcióként. Lehet, hogy többen felteszik a kérdést: Szenvedjek, mint az ókeresztyén mártírok? Van, aki fizikailag is szenved a hitéért, a hite miatt. Pál apostolt megkövezték, megkorbácsolták – nem is egyszer, börtönt viselt el, és bilincseket hordozott, vagyis testében szenvedett az ő Krisztusáért és az evangélium ügyéért. De pontosan az ő példája mutatja, hogy nem csak ilyen szenvedés van. Pál szenvedett az általa alapított gyülekezetekért, amikor versengések támadtak (ki Pálé, ki Apollósé), amikor hiábavalóságokat tapasztalt (főlegesen viták a vég nélküli nemzetségtáblázatok felett), vagy amikor tévtanításokról kapott hírt („*eszte len galaták, ki ígézett meg titeket...*” Gal 3,1). De szenvedett a saját vágyainak és természetes igényeinek „nyomulásai” miatt is. Tudtán kívül még az utókorral is megosztja, hogy nem azt teszi, amit akar, hanem amit nem akar, és hogy háromszor kérte, vegye el belőle Isten a tövist, de „csak” azt a választ kapta: „*Elég neked az én kegyelmem*” (2Kor 12,9). Ez a szenvedés, ez a belső harc a szülője az ő szenvedélyének. A Szentlélek tüze lobog benne, amikor városról városra, gyülekezetről gyülekezetre viszi az evangéliumot. És valóban lángra kapnak emberek, közösségek, végül pedig egy birodalom. Nála látjuk a legjobban, hogy a szenvedő szenvedély mindig krisztusi. Ebből következik az ellenkezője is: a nem szenvedő szenvedély soha nem krisztusi!

Fordulatért imádkozva

Olvasom egyházunk internetes levelezőforumát, az írott és elektronikus egyházi sajtót, járok regionális és országos rendezvényekre. Mindezekből tapasztalom, hogy a középutas megszólalások, az állóvíz felszínét „simogató” megnyilvánulások, a „na, ez is megvolt” ren-

dezvények, a „nem tehetünk semmit” ideológiák egyháza is vagyunk. Nem is kis mértékben. Bár többségében korrekt, kiegyensúlyozott, sokszor igeszerű szavak hangzanak el, és mögötte olykor hiteles élet is van, de nem karnak fel, nem forrósítanak át, nem „rángatnak” magukkal, mert valahogy olyan langymelegek. Hallunk kínai ébredésről, napi hússzezer ember megtéréséről, Fekete-Afrikában a keresztyénség megújulásáról, jézusi időkről, gyógyulásokkal és gyógyításokkal, de körülbelül úgy hatnak ránk, mint ami-

kor azt halljuk, hogy a csillagászok a Jupiter Európa nevű holdján vizet találtak. Mi itt éljük a „kisfeszültségű, gyengeáramú” keresztyén életünket, és nem hisszük el, hogy lehetne ez másképpen is. Isten nem halt meg, nem is fáradt el, nem pihent meg, nem ment nyaralni, hanem ma is intenzíven és fáradhatatlanul cselekszik. És ráadásul az embert ma is végtelenül szereti. Akkor, tessék mondani, mi hiányzik, hogy krisztusi tűz és szenvedély legyen a szívünkben, az életünkben és ennek következtében a szolgálatunkban? Attól tartok, hogy életünk Jézus felé való teljes kiszolgáltatása hiányzik. Igen, ez szenvedéssel is jár, melyet bennünk is és az egyházban is a komfortra törekvés olt ki. A mai Magyarországi Evangélikus Egyház kimondottan és kimondatlanul Ordass Lajos püspök örökségét vallja. Mégis azt mondom, ne legyenek illúzióink: ha ma élne, éppen úgy nem érezné lelki közegének egyházunkat, mint a 60-as, 70-es években! Mert a ma egyháza sem megy el a végsőig, a mai is köti a kompromisszumokat. Nem lobog, nem ég el, de ugyanakkor mégis fog. Testvérem, nem kell bevinned a tüzet az életedbe, gyülekezeti, egyházi szolgálatodba. Csak engedni kell, hogy Isten azt begyűjtsa, felszítsa. Ha sokunkéban így lesz, akkor egyházunkban is fordulat lesz. Imádkozunk ezért!

● GARÁDI PÉTER

Új reformáció

Klaus Douglass, német evangélikus lelkész egyházépítő tanácsait két nagysikerű könyvében adja közre. Tételeit saját gyülekezeti munkája hitelesíti: az *Andreasgemeinde* aktív tagjainak száma – a közöttük végzett 17 évi szolgálat során – húsz-harminc főről kétezer-négyszáza nőtt.

A *Híd* evangélikus missziói magazin idei első és harmadik számában közöltünk idézeteket *Az új reformáció – 96 tétel az egyház jövőjéről* c. könyvből (Kálvin Kiadó, Budapest, 2002). A második számban az *Isten szeretetének ünnepe* c. könyvből idéztünk. Most folytatjuk a szemelvények közlését *Az új reformációból*, hogy kedvet csináljunk az olvasáshoz mindazoknak, akiknek fontos egyházunk jövője.

Az egyház egészének gyógyulása csak a gyülekezetek gyógyulásából fakadhat.

Luther szándéka az volt, hogy az egyház üzenetét bibliai alapokra helyezze, külső formáját pedig kora színvonalára emelje. Az egyház jelenleg nem felel meg sem az egyik, sem a másik követelménynek.

Sok esetben éppen a legkiválóbb koponyák közül hagynak itt bennünket sokan, és a legkegyesebb tagjaink lépnek át a szabadegyházakba. Éppen ezért az „egészséges zsugorodás” fogalma a cinizmus határát súrolja.

A kilépés rendszerint egy régóta tartó belső elszakadási folyamat végső konzekvenciája.

Jelenlegi krízisünk Istentől származik, aki így akarja egyházunkat alkalmassá tenni a következő évezredre.

Amit Jézus nem ígért, az az, hogy az egyház külső formája mindig ugyanolyan marad. A megszokott egyházi struktúrák nem alkalmasak arra, hogy a jövő feladatait megoldják.

Aki új horizontokat akar felfedezni, annak el kell hagynia a régi kikötőt.

A „reformáció egyházának” nevezük magunkat, vagyis az átalakulás és az újjászerveződés egyházának – úgy tűnik azonban, hogy semmitől sem tartunk annyira, mint hogy egyházunk átalakuljon és újjászerveződjön.

Reformátoriak akkor lehetünk, ha tovább építjük a reformátorok művét, nem pedig, ha konzerváljuk. Számos lutheránus tévedése, hogy az új évezred egyházát a XVI. század módszereivel és eszközeivel akarja építeni.

Az olyan egyház, amely nem áll a kor színvonalán, eltávolodik a Szentírástól is.

Keresztyénné nem az egyháztagság ténye, nem egy magatartás, hanem egy viszony tesz bennünket: nem egyszerűen az, hogy igaznak tartunk valamit, hanem egy kapcsolatot, amely bizalomra épül.

A XXI. század embere messzemenően nyitott a vallási kérdések előtt. Kérdéseire azonban ma nem az egyházban keresi a válaszokat.

Minden szektásságban a keresztyén egyház hiányosságai tükröződnek.

Ha megfogalmazhatnánk egyházunk számára egy tizenegyedik parancsot, az így hangoznék: „Ne légy unalmas!”

Isten szeretetének megtapasztalása a legfontosabb tapasztalat, amelyet az ember élete során megszerezhet. Egyházunk csak akkor gyógyulhat meg, ha képessé válik tagjainak ismét Isten szeretetét közvetíteni.

A fő oka annak, hogy olyan sokan nem járnak templomba, azok, akik járnak a templomba.

Azok a lelkipásztorok, akik azt teszik, amit elvárnak tőlük, akadályozzák a gyülekezetépítést.

Gyülekezeteink megújulása nagy mértékben lelkipásztoraink lelki megújulásán múlik.

Számos gyülekezet messze saját lehetőségei alatt működik, mert nem (vagy nem jól) vezetik. A gyülekezeteket a presbitériumoknak kellene vezetniük. Ezek azonban túlnyomórészt igazgatási és szervezési kérdésekkel foglalkoznak.

Az Újszövetség tanítása szerint csak olyanok vezethetik a gyülekezetet, akik képesek azt lelkileg táplálni.

A hit keresztyén értelmezés szerint mindig személyes, de sohasem magánügy.

Az a kijelentés, hogy „istentiszteleteink mindenkihez szólnak”, nem egyéb, mint kegyes öncsalás. Isteniszteleteink mára zártkörű rendezvényé váltak.

Válogatta: A. L.

„...a nincsből a van felé...”

„Nekem megengedte a Jóisten, hogy elrendezem, amit kell.. Hálás vagyok neki. Hálás, mert hagyott énekelni.”
(részlet az utolsó interjúból)

Csóky András írásával és a temetésén is elhangzott dallal emlékezünk Cseh Tamásra, „a nemzet bárdjaként” is emlegetett dalokra.

Cseh Tamás utolsó üzenete

Megrázó és egyben felemelő volt Bereményi Géza búcsúztatója barátjától, Cseh Tamástól az augusztus 28-i temetésén.

Bereményi a beszédében hiteles források alapján pontosan elmondta a művésztárs, barát halálának körülményeit. Amire mindenki felkapta a fejét, az volt, hogy a halál beállta előtt pár pillanattal Cseh Tamás elmosolyodott, párat még lélegzett, majd így halt meg, és halott arcán ez a mosoly rajta maradt, amit a hozzátartozók végig észleltek négy órán át, az élettelen test elszállításáig. Vajon mit üzent ezzel a mosollyal az elmúlt évtizedek legnagyobb magyar dalnoka?

Tudni kell róla, hogy gyógyíthatatlan tüdőrákban szenvedett, és ezt ő maga is tudta. Aki az elmúlt években figyelemmel kísérte nyilatkozatait, láthatta, hogy nem fél a haláltól, egy idén tavaszi Heti Válaszban megjelent interjúbán így fogalmazott: „Inkább kíváncsi vagyok rá.”

Arról is tanúságot tett, hogy megbékélt Istennel, de ugyanakkor nevetni, mosolyogni nem láttuk őt, még baráti társaságban sem. Sokat szenvedett, szomorú volt, hogy itt kell hagynia családját, barátait, szeretteit, a közönséget, a magyar embereket, akik annyira szerették őt.

Fellépés előtt, templomlépcsőn

Mit üzenhetett nekünk ezzel a mosollyal? A rákos beteg a végstádiumban nagyon szenved. A nagy fájdalmak, az oxigénhiány okozta rettenetes szenvedésről fogalmunk sincs, még azoknak sem, akik nap mint nap látják ezt a szenvedést – mint hozzátartozók, orvosok, nővérek a kórházakban. Ilyen szenvedés közepette mosollyal az arcon meghalni, nyugodtan elmondhatjuk: ez csoda. Akarva-akaratlanul, legyünk nem hívők vagy hívők, arra kell gondolnunk, hogy a művésznek közvetlen Isten-élményben volt része élete utolsó pillanatában, és a mosolyával üzent nekünk, itt maradónak, az egész magyarságnak: Nyugalom, ne féljete, Isten veletek van! Ez volt II. János Pál jelmondata is, aki ezekkel a szavakkal búcsúzott szintén a legnagyobb szenvedések közepette: „Legyetek derűsek, mert én is az vagyok!”

Cseh Tamás üzenete egyértelmű. Az Evangélium tanítása nem mesebeszéd,

Megyek az utcán lefelé,
nyitott kabátban hazafelé,
lehet úgy fél hét felé,
megyek a nincsből a van felé.

Cipőmben ott az üzenet,
az hajtja összes léptemet,
visznek szárnyas bokák,
minden lépésnél van tovább.

Jönnek a házak, oszlopok,
túl vagyok rajtuk, túl vagyok,
táncolok nincsből a van felé,
fél hétből megyek a hét felé.

Megyek az utcán lefelé,
viszem a nincset a van felé,
és minden hálám csak az övé,
aki ezt így rendelé.

...
Megyek utcámon, lefelé,
nyitott kabátban hazafelé,
megyek egy fényes ház felé,
jó lesz majd ottan hét felé.

...
és azt kell éreznem,
hogy célba érkeztem,
és talán lefekszem,
végre is lefekszem.

És talán lefekszem,
a földön elfekszem,
és azt kell éreznem,
nincs már mit végezmem.

Hát ilyen az utcán, lefelé,
nyitott kabátban, hazafelé,
érezve, hogy minden csak az övé,
aki ezt így rendelé.

hanem valóság. Országunkat a Krisztus-hit segítségével fel fogjuk tudni emelni. Erre a hitre alapozva tudunk majd újraképezni politikát, kultúrát, tudományt, nem kell félnünk. Mindenkinek meg van adva a lehetőség, hogy sok nehézség kegyelmi forrássá változzon. Köszönjük az erőt adó utolsó üzeneted, Tamás!

CSÓKY ANDRÁS *idegsebész*
Magyar Nemzet, 2009. szeptember 4.

Nagy missziói kihívások kicsinnyé zsugorodott világunkban

Emmanuel Kileo tanzániai missziói lelkész (öt Jóné Jutasi Angelika) tolmácsolja.

"Otthon egy napot készülök, hogy ezerötszáz hívőnek prédikáljak, itt Németországban négy napig tart, míg nyelvileg helyes lesz az igehirdetésem szövege, aztán elmondom vasárnap harminc embernek."

szóba került – a jelen és a jövő kihívásaira igyekeztek választ találni a felkért előadók. Izgalmas kérdés feszült a hallgatóság előtt: **Hogyan töltheti be Isten népe a missziói feladatait a globalizálódott világunkban?**

E cikk címét Heikki Hilvo lelkész, a Finn Misszió Ázsia-koordinátora sugallta. Ő meglepő mozdulattal kezdte előadását. A hallgatóság szeme láttára gyúrt gombóccá egy papírlapot. Illusztrációjával arra hívta fel a figyelmet, hogy a technika fejlődése, a globalizáció hatására ilyenre vált a világ. Összezsugorodott. Bár a mérete nem változott – ahogyan a papírlapé sem –, de a sarkai közel kerültek egymáshoz. Így értesülhetünk szinte perceken belül a távoli földrészek történéseiről a távoli földrészek történéseiről a távoli földrészek történéseiről az internet, a média közvetítésével. Heikki Hilvo így folytatta: „Mi sem vonhatjuk ki magunkat keresztyéni felelősségünk alól! Az egyház nem választhatja a hallgatás

Heikki Hilvo, a Finn Misszió (FELM) Ázsia-koordinátora

útját, amikor az emberiség nagyobbik része szenved!”

Ám mindegyik előadó óvott a csupán humánus jóindulatból fakadó karitatív cselekedetek gyakorlásától. Ahogyan egyikük fogalmazott, aláhúzva a megtérés fontosságát: „Krisztus arra hív, hogy szeretetről a Szentlélek által megváltozott értelemmel tegyünk bizonyosságot. A megújult élet a legerősebb bizonyosságtétel a társadalomban: mert az a Krisztustól kapott erővel éli meg az olyan keresztyéni értékeket, mint az igazság, a szeretet, az egyenlőség és az együttérzés.”

• B. PINTÉR MÁRTA

Peter Weigand, a *Mission EineWelt* (Bajor Misszió) igazgatója
Ő mondta, hogy ma már Európa szorul misszióra, és idézte partnerük, a pápuaföldi evangélikus egyház bennszülött püspökét: Az európaiak elfelejtették az evangéliumot, Jézus Krisztus örömmüzenetét.

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület október 9-én ünnepélyes keretek között emlékezett meg jogelődje, a Magyarhoni Ágostai Hitvallású Missziói Egyesület születésének századik évfordulójáról. A centenáriumi konferenciára Budapesten, a Deák téri gyülekezet nagytermében került sor, amelyet zsúfolásig megtöltöttek az egyesület tagjai, a külmiszió barátai, az érdeklődők és a meghívott külföldi vendégek. Az alkalmon – bár a múlt öröksége is

A MISSZIÓI IRODA, A MISSZIÓI KÖZPONT ÉS A RÁDIÓMISSZIÓ HÍREI Események, szolgálatok

SZEPTEMBER

- *Áradás Galgagután* (Jer 31,2) – Evangelizáció Galgagután
- Médiamegbeszélés az országos irodában
- *Evangélikus testvérgyülekezeti kapcsolatok a Kárpát-medencében (Felvidék)* – EBBE-Maek- rendezvény
- MEE Ifjúsági Bizottsági ülés
- Beszélgetés a belmisszióról a józsefvárosi presbitériumban
- Igehirdetés és előadás missziói napon Medgyesegyházán
- Gyakorlati teológiai előadások a várpalotai bibliaiskolában
- Kákay István igazgató látogatása a Missziói Központban

OKTÓBER

- *Egy ember élete (Péter)* – igehirdetések a répcelaki gyülekezet révfülöpi hétvégén
- *Lehetséges az új élet* – igehirdetés tési csendesnapon
- Az Evangélikus Missziói Központ igazgatótanácsi ülése
- Ökumenikus pásztorköri imareggeli a Szilágyi Dezső téri reformátusoknál
- *A Híd magazin szerkesztőségi ülése*
- *Evangélikus testvérgyülekezeti kapcsolatok a Kárpát-medencében (Erdély)* – EBBE-Maek- rendezvény
- Az EKME 100 éves
- Országos evangelizáció
- MEE Missziói Bizottsági ülés
- Útitársak missziói bibliaóra
- *Van kiút...* előadás egy fórumon a debreceni megyeházán
- Igehirdetés az evangélikus cigánynapon a Rózsák terei kollégiumban
- Igehirdetés a MEKDSZ-napon
- Evangelizáció Pesterzsébeten
- Evangelizáció Munkácson

NÉHÁNY JÖVŐ ÉVI PROGRAM

- március 22–24. missziói konzultáció
- május 15. kerületi missziói nap
- július 4–7. missziói konferencia
- július 8–11. külmisziói konferencia
- július 30. – augusztus 3. „Közös asztal” cigánykonferencia
- október 9. országos evangelizáció

Az Evangélikus Rádiómisszió műsorai

A *Missziói percek* a Kossuth Rádió *Evangélikus félóra* című műsorában hangzik el.

Tenkes Rádió – FM 88,6
Siklós és környéke
vasárnap 6 óra
<http://tenkesradio.hu>

Kossuth Rádió – FM 107,8, MW 540
kéthetente hétfő 13.30
A műsor után 14.00-15.30 között várjuk hívását a 06 1 402 1769-es telefonszámon. Ekkor elmondhatja észrevételét, a rejtvényre adott megfejtését, ill. megoszthatja lelki problémáját. Ha a vonal foglalt, kérjük, hagyjon üzenetet az üzenetrögzítőn!
www.mr1-kossuth.hu

Vörösmarty Rádió – FM 99,2
Székesfehérvár és környéke
vasárnap 8.08
www.vorosmartyradio.hu

Corvinus Rádió – FM 104,6
Sopron és környéke
havonta egyszer kedd 20 óra után
www.corvinusradio.hu

Regionális rádióadók számára készült hente a Lelki szósz, az Evangélikus Rádiómisszió félórás műsora.

KERESZTYÉN RÁDIÓK

Szent István Rádió
Eger – FM 91,8
Sátoraljaújhely – FM 90,6
Hatvan – FM 94,0
Miskolc – FM 95,1
páratlan hét szombat 15.30
ismétlés: másnap 9.05
www.mkr.hu

BUDAPESTI RÁDIÓK

Civil Rádió – FM 98
Budapest és környéke
páratlan hét vasárnap 8 óra (Evangélikus óra)
ismétlés: aznap 22.00 óra
www.civilradio.hu

Európa Rádió
Miskolc, Záhony – FM 90,4
Mezőkövesd – FM 102,1
Kisújszállás – FM 103,2
hétfő 14 óra (Határtalan c. műsorban)
ismétlés: hétfő 23 óra
www.refradio.eu

Rádió 17 – FM 96,8
Budapest és Pest megye
szombat 3 óra
ismétlés: vasárnap éjfél után
ismétlés: hétfő 23 óra
www.radio17.hu

Agnus Rádió
Kolozsvar
www.refradio.eu/radio/agnus

Rádió C – FM 88,8
Budapest és környéke
vasárnap 7 óra
www.radioc.hu

VIDÉKI RÁDIÓK

Régió Rádió – FM 93,8
Mohács és környéke
vasárnap 8.30
www.banyaradio.hu

Torony Rádió – FM 94,4
Békés és környéke
hétfő 10 óra
www.toronyradio.hu

Várjuk észrevételeit!
Ossza meg velünk személyes hit- és élettapasztalatát!
E-mail címünk: evmis@lutheran.hu

Látogasson el honlapunkra:
<http://misszio.lutheran.hu/>
Töltse le az adásban elhangzott beszélgetéseket, jegyzeteket, archív felvételeket, igehirdetéseket, iratmissziós anyagokat, és tájékozódjon kiadványainkról!

H. E.

A 2009. ÉV IGÉJE

„Ami lehetetlen az embernek, az Istennek lehetséges.”
(Lk 18,27)

A misszió feltétele a lángoló szív

Az Evangelizációs és Missziói Bizottság október 13-án az Országos Irodában tartotta őszi ülését.

Garádi Péter nyitó áhítatában rámutatott arra, hogy szükséges vállalni az Úrral a szenvedést is. Ez a közösség lobbanthatja lángra a szívünket. Az egyházkerületi missziói lelkészek beszámoltak a május 23-án tartott kerületi napról, melyre évről évre egyre többen kíváncsiak. A helyi gyülekezetek aktívak voltak, sokan megmozdultak.

Az elmúlt időszak főbb eseményeit ismerttettem az ülésen.

Az éves tavaszi missziói konzultáción találkoznak egyházunk missziói munkásai. A módszertani megbeszélések – idén a stratégia került elő – mellett a munkaágak ilyenkor tartják éves konzultációjukat is. A nyári missziói konferencia résztvevői csordultig töltik a piliscsabai Bételt, melyre határon túlról is szép számmal jönnek testvérek.

Az országos evangelizációra érkezők is évről évre megtöltik a Deák téri templomot. Az idei alkalmat színesítette a százéves Külmissziói Egyesület (EKME) vendégeinek szolgálata.

Az újonnan felállt Ifjúsági- és Gyermekbizottság második alkalommal tartotta ülését, melyen részt vett Gáncs Péter és az országos missziói lelkész is. Szükség lenne egy országos ifjúsági lelkészre!

Mivel háromnapos evangelizációs szolgálatom volt a református Csillagpont ifjúsági találkozón Fadd-Domboriban, volt időm megismerni a testvéregyház fesztiválszervezési koncepcióját. Örömmel tapasztaltam, hogy lehet mai fiataloknak tartani olyan találkozót, mely vidám, érde-

kes, sokszínű, de nem szolgálja ki a korszellemet. Valamikor ők vették át tőlünk a Szélrózsa modelljét, most talán mi tanulhatunk tőlük.

Az értekezleten szóba került a zuglói templomból közvetített teremtnapi istentisztelet. Megállapítottuk, hogy pozitív előrelépés történt a televíziós műfaj irányába: bevágtak természeti képek, hagyományos és új zene, szép, mozgalmas felvételek. Egyházunk médiamunkájának is folyamatos megújulásra van szüksége.

A cigánymisszió helyzetéről számolt be Bakay Péter. Szépen, csendesen halad a munka, ami bekerült az egyházi köztudatba. Több gyülekezetben, intézményben és egyházi programon mutatkozik be a misszió. Október 17-én lesz az első evangélikus cigánynap a Rózsák terei kolégiumban. A bizottság levelet ír az országos elnökségnek, melyben kéri a referens fizetésének betervezését a jövő évtől.

Beszámoltam a kicsi és sokszor nehéz helyzetben élő gyülekezetekben, presbitériumokban tett látogatásaimról. A klaszrikus evangelizációs szolgálatok mellett szükség van csendes testvéri, munkatársi beszélgetésekre, tervezésekre is a lelkészekkel, gyülekezeti vezetőkkel.

Néhány fontosabb jövő évi program dátumát is ismertettük:

- március 22-24. missziói konzultáció
  - május 15. egyházkerületi kerületi missziói nap
  - július 4-7. missziói konferencia
  - október 9. országos evangelizáció
- A lista folyamatosan bővül.

A fotó egy korábbi értekezleten készült Piliscsabán, 2009 március 18-án

Megkerestem az Országos Lelkészi Munkaközösség vezetőjét, Kondor Pétert, és felvettem, hogy az egyik országos lelkészkonferencia témája lehetne az evangelizáció. Javaslatom nyitott ajtóra talált.

Szóba került ülésünkön a Hittudományi Egyetemünkkel való együttműködés kiszélesítése a következő területeken:

- belmissziói segédanyagok (Híd magazin, könyvek, egyebek) (Évek óta adunk pl. Híd magazint a teológusoknak.)
- elsőévesek látogatása a Missziói Központban minden évben
- médiaszeminárium keretében néhány alkalom a Rádiómisszióban
- önkéntesek toborzása és bevonása a munkába
- a missziológiai oktatás támogatása
- missziói gyakorlat bevezetése kreditpontokért
- részünkről időnkénti beszámoló a hallgatók körében, akár a munkaterületek bemutatásával: missziói ágak, gyülekezetlátogatások, evangelizációk, missziói programok, médiamunka stb.

Az értekezletet imával zártuk. Legyen imádságunk folyamatos a megújulásért, az ébredésért! SZ. J.

Országos Evangelizáció, 2009. október 10., Budapest, Deák tér

Fotó: Hulej Enikő

Dér Denisa Visky András: Júlia című monodrámáját adta elő.

Visky Ferenc református lelkészt Erdélyben a diktatúra idején bebörtönözték, felségét pedig hét kisgyermekükkel a Duna-deltába telepítették ki.

Visky András Júlia című monodrámájában ezek a hitet próbáló életrajzi események elevenedtek meg Dér Denisa előadásában.

Az előadás meghívható az ország bármely pontjára a következő címen: DérAndrás, der.a@freestart.hu 06 30 618 8951 Budapesten a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban is színpadra kerül a dráma.

A Credo együttes régi énekeiket kísérté új hangzásban

VISSZHANG

Nem tudok betelni Csákány Marianna hangjával, a CD-t most is hallgatom.

Hála Istennek az egész nap csodájáért! Jó volt hallani, hogy Istennek lehetetlen, hogy gyűlölje a bűnöst, engem! Jó elmerülni az Ő szeretetében, amikor annyira leterhelt az ember!

Tisztán látom, mi az, ami még fogságban tart. Jó volna mindent elengedve, ajtómat teljesen kitérve az Úrra hagyatkozni! Neki MINDEN LEHETÉSGES! Mekkora csoda, hogy az Ővé lehetek!

Fotó: Jemel Ottó

ISTEN AJTÓT NYITOTT Július 19-én a munkácsi ukrán-orosz testvérgyülekezetben volt szolgálatunk. A képen Szeverényi János mellett a helyi tolmács látható.

Zászkaliczky Pál hirdeti az evangéliumot

Fotó: Drexler Ferenc

Július 21-25. Fadd-Domboriban tartották a Csillagpont református ifjúsági találkozót. Az egyik délután a Váci Fegyház és Börtön megtért lakói tettek tanúságot Isten szabadító hatalmáról. A fogvatartottak, a már kiszabadultak, a börtönparancsnok és a lelkészek is ugyanabban a pólóban léptek a színpadra, amelyen – a szív tájékán – ez az íge volt olvasható: „Ahol az Úrnak lelke, ott a szabadság.”

Megjelent!

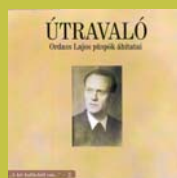
Újabb archív hangfelvételek

Ordass Lajos: A 23. zsoltár – Michelfelder

„A hit hallásból van...” 2/b

Az evangélikus püspöktől fennmaradt archív hangfelvételek újabb elemét tesszük közkinccsé. A 23. zsoltárról elhangzott igehirdetése, valamint S. C. Michelfelderre, a Lutheránus Világszövetség első főtitkárára való visszaemlékezése megvásárolható CD-n (1200 Ft).

Továbbra is kapható „A hit hallásból van...” sorozatban korábban megjelent, tíz áhítatot tartalmazó *Útravaló – Ordass Lajos püspök áhítatai* CD (1200 Ft) és kazetta (800 Ft).

Túróczy Zoltán: „Íme, az ember!”

„A hit hallásból van...” 4.

Túróczy Zoltán (1893–1971) evangélikus püspök három igehirdetése található a CD-n (1200 Ft). 5Móz 1,29–32 alapján

szól arról, hogy utasok vagyunk e világban, de Isten vezet bennünket; Zsid 12,7–13 alapján azt a kérdést kutatja, hogy mi értelme van a szenvedésnek; Jn 19,1–7 alapján pedig Krisztus szenvedésére mutat.

Philip A. Clarke: Jézus a Tescóban –

Misszió az új évezredben

Szeverényi János: *Megtérsz vagy meghalsz és egyéb írárok*

Élő víz füzetek 5.

Felelős vagyok a gyülekezetemért

Az Úr Jézus minden keresztyénnek parancsba adta a missziót, ezért nem mondhatom, hogy az a lelkesek dolga.

Nem közelíthetek fogyasztói szemlélettel a hithez. Nemcsak azt kell meghallanom, ami szimpatikus.

Bosszant egy formabontó elem az istentiszteleten vagy a gyermekek hangja. Miért nem tudok örülni az újaknak és a kicsinyeknek?

Ha keresztyén vagyok a templomban, akkor az vagyok a munkahelyen és a baráti összejövetelen is.

A misszió nincs fenntartva bizonyos alkalmakra, hanem magának a gyülekezetnek kell misszióvá válnia...

Hogy is van ez?

Mit teszek az Úr ügyéért?

Imádkozom-e az egyházért?

Megszólítom-e azokat, akik újak és csak időnként jelennek meg a gyülekezetben?

Vannak-e barátaim, ismerőseim, akiket hívni tudok, hívni szoktam Krisztushoz?

Van-e felülről való látásom, vagy csak halovány reményeim vannak a jövőre nézve?

Az *Élő víz füzetek 5.* kötete segíthet abban, hogy átgondoljuk: keresztyénként mi a feladatunk és mi az, ami megbénítja a lelkes tenni akarást. Sok jó, működő példáról olvashatunk a füzetben, s ezek annak felismerésére indíthatnak, ami nálunk is megvalósítható.

Philip A. Clarke *Jézus a Tescóban* és Szeverényi János *Megtérsz vagy meghalsz* cikksorozata és néhány egyéb írása azoknak szól, akik hajlandók mozdulni, ill. akiknek mozdulniuk kellene. Ajánljuk a gyülekezetükért felelősséget érző lelkészeknek, presbitereknek, munkatársaknak, gyülekezeti tagoknak.

A kötet ára: 500 Ft.

Megjelent a Tájéoló 4. az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület időszakai híreivel

Örömmel tudatjuk, hogy idén ősszel megjelent *Tájéoló* című EBBE-hírlevelünk 4. száma. A négyévi szünet nem jelenti azt, hogy üresen szaladtak el az évek: önálló kiadványokként jelentette meg egyesületünk a következő sorozatanyagokat.

Hítből hitbe. Válogatás az egykori Belmissziói

Munkaprogram füzetéből (2003)

Hítünk titkai. Teológia – Luther nyomán – mindenkinek (2005), elfogyott

Igazság és kiengesztelődés. Az egyházi közelmúlt feldolgozásának teológiai, történeti, etikai és gyakorlati kérdései (2006)

Isten megpróbált emberei. Belmissziói segédanyag az EBBE 2006 tavaszi üléseinek bibliatanulmányai alapján (2007)

(Kiadványaink megrendelhetők a Missziói Központban.)

A Tájéoló 4. igyekszik pótolni azt a hiányt, hogy az egyesület 2007 tavaszi sorozata (*Amit amerikai evangélikus testvéreinktől tanulhatunk*) eddig nem jelent meg. A sorozat fája Fabiny Tibor amerikai tapasztalataiban gyökerezve hajtott ki, aki hazatérve kutatói ösztöndíjáról, igyekezett megosztani velünk tapasztalatait. Alkalmaink témái a következők voltak: Jonathan Edwards és az amerikai „nagy” ébredés; hitvalló mozgalmak; elváltak lelkigondozása; tanítás. Sorozatkezdő előadásában Fabiny Tibor megemléltette Zinzendorfort és közösségét. Ennek apropóján az utolsó előadás az *Útmutatót* kiadó Herrnhuti Testvérgyülekezetéről szólt, általában nem ismert adalékok nyújtva a közösségről a helyszínen készült képekkel illusztrálva.

Az EBBE vezetősége nevében:

SZAKÁCS TAMÁS

A kiadványok megrendelhetők az Evangélikus Missziói Központ címén:

1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40.

Tel.: 06 1 400 3057 (munkanapokon 8 és 13 óra között).

E-mail: evmis@lutheran.hu

További irattanácsadás, evangelizációs és rádiómissziós anyagainkról honlapunkon tájékozódhat: <http://misszio.lutheran.hu> H. E.

Homokba írva...

Zene és szöveg: Pintér Béla

E D A E D A Dm
Nem ezt vár - tad, nem így mond-

6 Gm7 Asus4 A Dm Dm
- ták, mást í - gért a szív és mást a száj. Me - gint tél van, me - gint fá -

10 Gm7 Asus4 A Dm C/E F
- zol, pe - dig azt mond - ták, hogy jön már a nyár. Ho - mok - ba kell ír - ni a szót, a - mi

14 C A Dm C/E F
any - nyi - ra fáj, hagy - ni kell, hadd vi - gye a szél! Ho - mok - ba ír - ni a bűnt, a - mi - vel

18 C Asus4 A Asus4 A
meg - bán - tott más, mi - e - lőtt meg - je - gyez - het - néd... És o - da kell men -

23 Dm Gm7 Asus4 A Dm Dm
- ni, meg - ö - lel - ni, ak - kor is, ha nem te vagy a hi - bás. O - da men - ni, e - sélyt ad -

28 Gm7 Asus4 A Dm Dm Gm7 A
- ni, el - en - ged - ni min - den tar - to - zást. *Fine*

34 Dm Dm Gm7 Asus4 A Dm
Ho - gyan tud - nál to - vább - lép - ni? A - mi - be hit - tél, az már nem a ti - éd. Hogy le - het -

39 Dm Gm7 Asus4 A Dm C/E
- ne be - kö - töz - ni azt a se - bet, a - mi szí - ve - den ég? Ho - mok - ba kell
D.S. *al Fine*

Derű

GYÓRI GÁBOR:
TÖRTÉNETEK

HITTANÓRA:

A kis falucska hittanosainak a karácsonyi történetet adja elő a lelkész, kérve kifejtő módszert alkalmazva. Hol született meg Jézus? Betlehemben. Közelebről? Egy istállóban. Mi volt ebben az istállóban? Tehén, ló, birka, jászol... A kis Katika hozzáteszi: SZÓMA. A lelkész nem érti: Micsoda? A válasz megint: SZÓMA. A lelkész döbbenetben gondol arra, hogy az eleven eszű Katika talán már görögül is érti a testé létel titkát, a szóma ugyanis az Újszövetség nyelvén testet jelent. Amikor a kislány harmadszor is ugyanazt mondja, végre megvilágosodik a papi agy: A szóma somogyi tájszólásban szalmát jelent... Jöhet a következő kérdés: Mit adnál ajándékba a kis Jézusnak? Katika válaszol: Ómát! Mi sem természetesebb...

Ha valaki a német „Oma” (nagymama) szóra gondol, rossz nyomon jár!*

* Megfejtés: alma

„Aki hisz, az derűs, és derűje Istentől származik.”
(XXIII. János pápa)

Reményik Sándor Haza, Szabadság

Haza, Szabadság... mély zengésű szók,
Hogy szép és édes halni értetek:
Az iskolában egykor olvasám,
Olvastalak és nem értettelek.

Később azután azt hívém, csupán
Árny és ködkép, mit jelképez e szó;
Holt vágás, mit az Idő kereke
Elhagy, avult és röstelni való.

Síma, fényes tükörlap volt e szó,
Az arcot, mely ráhajlott, tükrözé.
Azt hittem: lelketlen maga a tó,
Annyi lelketlen arc hajolt fölé.

Aztán jött a négy ítéletes év,
Hegyekre szállt a vér óceánja,
S annyi magyar halál bús miértjét
Szívem e két szóban nem találta.

És most - és most: e két szó, mit a szív
Homokba ír, fába, sziklába vés,
Bennök feketéllik a fájdalom
És örvénylik a kétségbeesés.

Elmélyült e szó feneketlenül,
S kigyulladtak betűi s bár késve,
Most markol a csontomig igazán,
Mily drága s szörnyű a jelentése.

Olyan volt, mint a levegő, az ég,
A napsugár, oly megszokott nekünk.
S mint szívünk tudattalan verését,
Viselte jelentését kebelünk.

Csak most, hogy lélekzetünk nehezül,
Csak most, hogy szívünk verése kihagy,
Csak most, hogy napunk megfogyatkozott,
Most tudjuk: Haza, Szabadság, mi vagy!

Mint akinek eltűnt a kedvese,
Ki addig mindennapos volt neki -
Csókolva szélhantolta lábnyomát,
Eszmél, mily végtelenül szereti!

HÍD EVANGÉLIKUS MISSZIÓI MAGAZIN, az Evangélikus Missziói Központ kiadványa. Az Evangélikus Élet előfizetői részére a magazin ingyenes. Adományokat elfogadunk. Lapszámunk megjelenését a Sanansaattajat (Finnország), a Norea Radio Norway (Norvégia) és a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága támogatta.